

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De Amsterdamse jaren van Willem Kloos: Deel II (1888-1900)

Oerlemans, F.J.

Publication date
2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Oerlemans, F. J. (2013). *De Amsterdamse jaren van Willem Kloos: Deel II (1888-1900)*. [, Universiteit van Amsterdam].

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Appendix I Bibliografie deel I en deel II

De publicaties van Willem Kloos uit de periode (1879-1894) zijn te vinden onder I.1 (ook te vinden bij Micky Cornelissen, 2001, p. 217-220).

Kloos' kritieken uit de periode 1895-1900 zijn te vinden onder I.2.

Kloos' kritieken uit de jaren twintig en dertig van de twintigste eeuw zijn te vinden onder I.3. Onder I.4 bevinden zich, chronologisch gerangschikt, publicaties van Willem Kloos vanaf 1894 tot 2013.

Niet opgenomen zijn de door Kloos gepubliceerde gedichten in *Nederland*, *Astrea* en *De Nieuwe Gids*. Van de gedichten in deze periodieken gepubliceerd, is de vindplaats vermeld in de noten.

I.1 Publicaties van Willem Kloos (1879-1894)

'Lilith en De Gids' Ondertekend: December, 1879 Q.N. In: *De Nederlandsche Spectator* 20-12-1879, 407-409. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I: Veertien jaar literatuur-geschiedenis*. 3e verm. dr. Amsterdam, 1904, 27-38.

'Alberdingk Thijm gerechtvaardigd' Ondertekend: Januari 1880 Q.N. In: *De Nederlandsche Spectator* 7-2-1880, 41-42. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I*, 38-42.

'Iets naar aanleiding van Lina Schneider's Frauengestalten der griechischen Sage und Dichtung.' Ondertekend: Februari 1880 Q.N. In: *De Nederlandsche Spectator* 13-3-1880, 90-91. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I*, 42-49.

'Serta Romana. Poetarum decem latinorum carmina selecta scholarum causa collegit et notis instruxit. Dr. J.B. Woltjer.' Ondertekend: N.Q. In: *De Portefeuille* 26-6-1880, 131-132. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I*, 49-53.

['Shelley en Byron.' Ondertekend: N.Q. In: *De Portefeuille* 17-7-1880, 153-154. Dit stuk is gesignaleerd door Dekker 1926, 81. Het auteurschap is volgens Kralt aannemelijk, doch staat niet vast.]

'(De Prometheus van Aischulos, vertaald in de versmaat van het oorspronkelijke, door dr. L.A.J. Burgersdijk)' Ondertekend: Amsterdam. Willem Kloos. In: *De Nederlandsche Spectator* 25-9-1880, 311-313.

Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I*, 53-64.

['(Beknopte Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde van Dr. W.J.A. Jonckbloet.)' Ondertekend: N.Q. In: *De Portefeuille* 13-11-1880]. Van dit stuk staat het auteurschap van Kloos 'allerminst vast' volgens Kralt. Het is gesignaleerd door Michaël (1965), 376.]

('Pluksel') 5 of 6 maart 1881 aangeboden aan Vosmaer voor *De Nederlandsche spectator*, maar geweigerd. Tekst in: *Stuivering* 1939, 54-55.

'(Herinnering en Hoop. Gedichten door J. Knoppers W. Kzn.)' Ondertekend: Willem Kloos In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nerderland*, 17-7-1881. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I*, 64-74. Daar gedateerd: juli 1881.

'(Herinnering en Hoop. Gedichten door J. Knoppers W. Kzn.)' Ondertekend: Willem Kloos In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nerderland*, 17-7-1881. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis deel I*, 64-74. Daar gedateerd: juli 1881.

- 'In memoriam Jacques Perk. 1 November 1881.'** Ondertekend: Willem Kloos. In: *De Nederlandsche Spectator* 19-11-1881, 406-407. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis* deel I, 74-84. Daar gedateerd: november 1881.
- '(Repliek)'** Ondertekend: Willem Kloos. In: *Astrea* I (1881/1882) 12, februari 1882:555.
- 'Waar gaan wij heen?'** Ondertekend: t.t.Q.N. In: *De Nederlandsche Spectator* 18-11-1882, 379. (Stuiveling attendeerde op dit Pluksel; Stuiveling 1939, 177).
- 'Inleiding'** Ondertekend: Augustus 1882 (deel I), September 1882 Willem Kloos (deel II). In: Jacques Perk, *Gedichten*. Sneek, 1882, 30-58. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis* deel I, 1-27.
- 'Iets over kritiek en iets over poëzie.'** Ondertekend: 's H. Sebastiaan Senior. *De Amsterdamer, Weekblad voor Nederland* 11, 18 en 25 -3-1883. Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis* deel I, 85-108. Daar gedateerd: maart 1883.
- 'Henry Wadsworth Longfellow, Literarisch-biografische studie van A. Bechger. Met een tal van Longfellow's gedichten vertaald door J.J.L. ten Kate.'** Ondertekend: S.S. *De Amsterdamer, Weekblad voor Nederland*, 25-3-1883.
- 'Iets over dichters.'** Ondertekend: 's H. Sebastiaan Senior. *De Amsterdamer, Weekblad voor Nederland*. 8 en 15- 4-1883.
Opgenomen in *Nieuwere literatuur-geschiedenis* deel I, 108-118. Daar gedateerd: april 1883.
- 'Iets over vertalingen.'** Ondertekend: 's H.S.S. *De Amsterdamer, Weekblad voor Nederland* 15-4-1883. (Gesignaleerd door Donkersloot 1929, 106.)
- '(Een Lent van Vaerzen door Louis Couperus)'**. Ondertekend: Juli 1884
(Geschreven op verzoek van Vosmaer, maar door de redactie van *De Nederlandsche Spectator* geweigerd. [Stuiveling 1939, 217-225], gepubliceerd door C.C. Spiering, *Maatstaf* 2 [1954/55], 184-190).
- 'Iets over Brederoo'** Niet ondertekend. Programma der Brederoofeesten. Opgenomen in *Nieuwe literatuur-geschiedenis* deel I, 118-131. Daar gedateerd: maart 1885.
- 'Literaire kroniek I'**: Huet, Litterarische Fantasiën, 4e reeks, 6e dl.; A. Verwey: Persephone en andere gedichten; A. Cooplandt (= Ary Prins): Uit het leven. *De Nieuwe Gids* 1 (1885/1886) deel 1, afl. 2 (december 1885) 314-322 (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* I, 131-142).
- 'Literaire kroniek II'**: Mr. Joan Bohl, Canzonen; Sonnetten van J. Winkler Prins. *De Nieuwe Gids* 1 (1885/1886) deel 1, afl. 3 (februari 1886) 486-506 (*N.I.* I, 142-166).
- 'Literaire kroniek III'**: Pol de Mont, Fladderende Vlinders; A. Cooplandt, Uit het leven. *De Nieuwe Gids* 1 (1885/1886) deel 2, afl. 4 (april 1886) 136-148 (*N.I.* I, 166-182).
- De onbevoegdheid der Hollandsche Literaire Kritiek***, door Willem Kloos en Albert Verwey. Amsterdam, W. Versluys, [mei] 1886.
- 'Literaire kroniek IV'**: Frans Netscher, Studies naar het Naakt Model; L. van Deysse, Over Literatuur. *De Nieuwe Gids* 1 (1885/1886) deel 2, afl. 5 (juni 1886) 293-303 (*N.I.* I, 182-196).
- 'Literaire kroniek V'**: Hofdijk. *De Nieuwe Gids* 1 (1885/1886) deel 2, afl. 6 (aug. 1886) 479- 496 (*N.I.* 196-218).
- 'Literaire kroniek VI'**: J. Winkler Prins, Zonder Sonnetten. *De Nieuwe Gids* 2 (1886/1887) deel 1, afl. 1 (okt. 1886) 155-163 (*N.I.* I, 218-227).
- 'Literaire kroniek VII'**: H.J.A.M. Schaepman: Aya Sofia. *De Nieuwe Gids* 2 (1886/1887) deel 1, afl. 2 (dec. 1886) 316-328 (*N.I.* II, 1-16).

- 'Literaire kroniek VIII'**: Mr. H. Cosman: Nosca, een gedicht. (1886); M. Coens. (W.L. Penning): Schakeering. (1886). *De Nieuwe Gids* 2 (1886/1887) deel 1, afl. 3 (febr. 1887) 470- 478 (*N.I.* II, 16-26).
- 'Literaire kroniek IX'**: Louis Couperus, Orchideeën. (1887). *De Nieuwe Gids* 2.(1886/1887) deel 2, afl. 4 (april 1887) 134-137 (*N.I.* II, 26-31).
- 'Literaire kroniek X'**: Flanor. - Elize Knuttel-Fabius. Bonte Schelpen (1887). - J. Winkler Prins. "Liefde's Erinnerung." Nieuwe Gedichten en Zangen. Amsterdam (1887). *De Nieuwe Gids* 2 (1886/1887) deel 2, afl. .5 (juni 1887) 305-320 (*N.I.* II, 31-49).
- 'Literaire kroniek XI'**: Frederik van Eeden. De Kleine Johannes (1887). Hélène Swarth: Beelden en Stemmen (1887). Julius Vuylsteke: Verzamelde Gedichten. *De Nieuwe Gids* 2 (1886/1887) deel 2, afl. 6 (aug. 1887) 458-471 (*N.I.* II, 49-63).
- 'Literaire kroniek XII'**: Mr. C. Vosmaer. *Gedichten* (1887). *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 1, afl. 1 (okt. 1887) 172-180 (*N.I.* II, 63-72).
- 'Literaire kroniek XIII'**: Bram van Dam. Doortje Vlas (1887) Nessuno. Jonkheer Beemsen (1887) Pol de Mont. Gedichten (1887) Marie Boddaert. Aquarellen (1887). *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 1, afl. 2 (dec. 1887) 325-337 (*N.I.* II, 72-87).
- 'Literaire kroniek XIV'**: L.v. Deyssel: Een Liefde Amst. (1887). Albert Verwey. Mijn meening over L.v. Deyssel's roman Een Liefde. A'dam 1888. *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 1, afl. 3 (febr. 1888) 515-525 (*N.I.* II, 87-101).
- 'Boekbeoordeling'**: Octavia door W. Walloth, vert. d.G. Velderman (1887) Myrrha door W. Walloth, bewerkt door dr. W.J.A. Huberts (1888). *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 2, afl. 4 (apr. 1888) 146-152 (*N.I.* II, 172-180).
- 'Literaire kroniek XV'**: Marcellus Emants. Adolf van Gelre. 's-Gravenhage, 1888. *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 2, afl. 4 (apr. 1888) 153-158 (*N.I.* II, 101-108).
- 'Boekbeoordeling'**: Gerbrand Adriaensz Bredero. Historisch-aesthetische studie van het Hollandsche blijspel der 17e eeuw, door Dr. Jan ten Brink. Inleiding en levensbeschrijving. Tweede geheel omgewerkte druk. Te Leiden. *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 2, afl. 5 (juni 1888) 249-255 (*N.I.* II, 180-188).
- 'Boekbeoordeling'**: Gedichten van Edw. B. Koster. Leiden, 1888. *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 2, afl. 5 (juni 1888) 255-257 (*N.I.* II, 188-191).
- 'Literaire kroniek XVI'**: Multatuli. *De Nieuwe Gids* 3 (1887/1888) deel 2, afl. 6 (aug. 1888) 468-475 (*N.I.* II, 108-116).
- 'Literaire kroniek XVII'**: Hélène Swarth. *De Nieuwe Gids* 4 (1888/1889) deel 1, afl. 2 (dec. 1888) 277-281 (*N.I.* II, 116-121).
- 'Literaire kroniek XVIII'**: L.v. Deyssel. De Kleine Republiek.(1888) Herman Gorter. Mei, een gedicht (1889). Frans Netscher. Menschen om Ons. (1888) Louis Couperus. Eline Vere, een Haagsche Roman (1889). Albert Verwey. Van 't leven, een Gedicht in Sonnetten (1888). *De Nieuwe Gids* 4 (1888/1889) deel 2, afl. 4 (apr. 1889), 153-158 (*N.I.* II, 121-129).
- 'Literaire kroniek XIX'**: Albert Verwey, Verzamelde Gedichten (1889). *De Nieuwe Gids* 5 (1889/1890) deel 1, afl. 2 (dec. 1889): 281-291 (*N.I.* II, 129-143).
- 'Literaire kroniek XX'**: Jac. van Looy, Proza (1889) A. Aletrino, Uit den dood en andere schetsen. (1890) Aug. P. van Groeningen, Martha de Bruin (1890). *De Nieuwe Gids* 5 (1889/1890) deel 1, afl. 3 (febr. 1890) 420-425 (*N.I.* II, 143-149).
- 'Boekbeoordeling'**: Innerlijk leven. Poëzy van H.J. Schimmel. *De Nieuwe Gids* 5 (1889/1890) deel 2, afl. 4 (apr. 1890) 103-107.

'Literaire kroniek XXI': Multatuli en Busken Huet. *De Nieuwe Gids* 5 (1889/1890) deel 2, afl. 6 (aug. 1890) 432-436 (*N.I.* II, 149-155).

'Varia': De Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde. *De Nieuwe Gids* 5 (1889/1890) deel 2, afl. 6 (aug. 1890) 437-440 (*N.I.* II, 191-195).

'Literaire kroniek XXII': Herman Gorter, Verzen (1890). *De Nieuwe Gids* 6 (1890/1891) deel 1, afl. 1 (okt. 1890) 139-149 (*N.I.* II, 155-168).

'Huet herdacht.' *De Nieuwe Gids* 6 (1890/1891) deel 1, afl. 1 (okt. 1890) 195-197 (*N.I.* II, 195-198).

Vosmaer en de moderne Hollandsche literatuur.' *De Nieuwe Gids* 6 (1890/1891) deel 1, afl. 2 (dec. 1890) 293-310 (*N.I.* II, 198-220).

'Nieuwste Fransche letteren.' *De Nieuwe Gids* 6 (1890/1891) deel 2, afl. 4 (apr. 1891) 75-91.

'Verleden, Heden en Toekomst.' *De Nieuwe Gids* 6 (1890/1891) deel 2, afl. 4 (apr. 1891) 160-172 (*N.I.* II, 253-267).

'Over Dominee Hugenholtz en Frederik van Eeden.' *De Nieuwe Gids* 6 (1890/1891) deel 2, afl. 5 (juni 1891) 301-310 (*N.I.* II, 240-253).

'Literaire kroniek XXIII.' [zonder titel], *De Nieuwe Gids* 8 (1892/1893) deel 2, afl. 5 (juni 1893) 296-299 (*N.I.* II, 168-172).

I.2 Publicaties van Willem Kloos (1895-1900)

'Literaire Kroniek (Maeterlinck)', *De Nieuwe Gids* 10 (nieuwe reeks, jaargang 1) (1895) 50-52. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III: 1-3).

'Literaire Kroniek (Verwey, Oldenbarnevelt)', *De Nieuwe Gids* 12 (nieuwe reeks, jaargang 3) (1897) 77-91. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 8-12).

'Literaire Kroniek (Edw. Koster en Henriëtte van der Schalk)', *De Nieuwe Gids* 12 (nieuwe reeks, jaargang 3) (1897) 129-133. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 13-17).

'Literaire Kroniek (Arthur van Schendel)', *De Nieuwe Gids* 12 (nieuwe reeks, jaargang 3) (1897) 222-224. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 18-20).

'Literaire Kroniek (Albert Verwey, Aarde)', *De Nieuwe Gids* 12 (nieuwe reeks, jaargang 3) (1897) 265-271. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 21-28).

'Literaire Kroniek (Herman Gorter, School der Poëzie)', *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 180-184. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 29-34).

'Literaire Kroniek (Over Vertalen)', *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 214-222; 365-368; 401-407. (Gebundeld in *Nieuwere literatuur-geschiedenis* III onder drie verschillende nummers en titels: 'Sophokles' Antigone', 35-44; 'De Heer M.B. Mendes Da Costa I', 51-54; 'De Heer M.B. Mendes Da Costa II', 55-62).

'Literaire Kroniek (Is. Querido en André Jolles)', *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 282-286. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 45-50).

'Literaire Kroniek (Roosdorp, Kinderen en A. van Oordt, Irmenlo)', *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 425-437. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 63-76).

'Literaire Kroniek (Frans Coenen, Een Zwakke en H.J. Boeken, Floris en Blanchefloer)', *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 502-507. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 77-83).

- 'Literaire Kroniek (Herman Robbers, Bernard Bandt)'**, *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 623-628. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 226-232).
- 'Literaire Kroniek (P.C. Boutens, Verzen)'**, *De Nieuwe Gids* 13 (nieuwe reeks, jaargang 4) (1898) 676-681. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 233-239).
- 'Literaire Kroniek (Frederik van Eeden)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 57-60. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 84-87).
- 'Literaire Kroniek (W.L. Penning Jr.)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 105-108. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 88-92).
- 'Literaire Kroniek (Idylle van Lucie Broedelet; Geluk van G.C. van 't Hoog)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 155-160. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 93-99).
- 'Literaire Kroniek (W.A. Paap)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 213-217. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 100-105).
- 'Literaire Kroniek (Henri Borel; M.A.P.C. Poelhekke)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 317-328. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 112-125).
- 'Literaire Kroniek (Psyche van Louis Couperus)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 418-419. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 126-128).
- 'Literaire Kroniek (Herman Heyermans Jr.)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 494-496. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 129-132).
- 'Literaire Kroniek (Twee Anti-Kritieken van Henri Borel)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899) 527-532. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 133-138).
- 'Literaire Kroniek (Joh. W. Broedelet)'**, *De Nieuwe Gids* 14 (nieuwe reeks, jaargang 5) (1899), 678-680. (*Nieuwere literatuur-geschiedenis* III, 139-141).
- 'Literaire kroniek'**, *De Nieuwe Gids* 14, (nieuwe reeks, jaargang 5) (1898-1899), 56-60.
- 'Literaire kroniek'**, *De Nieuwe Gids* 14, (nieuwe reeks, jaargang 5) (1898-1899), 676- 681.
- 'Gedachten en aforismen over Frederik van Eeden'**, *De Nieuwe Gids* 9, oktober 1894, 168-176.
- 'De Passielooze Lelie' en 'Babiloniënboek'**, *De Nieuwe Gids* 12, (nieuwe reeks II) (1896) ,13 -17; 73-74., onder de titel 'Infernale Impressies'.
- 'Op een geschenk van witte bloemen'**, *De Nieuwe Gids* 14, (nieuwe reeks jaargang 5) (1898-1899), 337.

I.3 Publicaties van Willem Kloos (1920-1930)

- 'Shakespeare'**. In: *De Nieuwe Gids* 38, augustus 1923, p. 279-287.
- 'Waar het op aan komt'**. In: *De Nieuwe Gids* 38, oktober 1923, p. 574-582.
- 'Marcellus Emants'**. In: *De Nieuwe Gids* 38, november 1923), p. 732-733.
- 'Een vergissing van den letterkundigen Atlas'**, In: *De Nieuwe Gids* 38, december 1923, p. 835-847.
- 'Over een paar theosophische leerstukken of uitdrukkingwijzen en nog wat'**, In: *De Nieuwe Gids* 39, januari 1924, p. 94-107.
- 'Lodewijk van Deysse'**. In: *De Nieuwe Gids* 39, oktober 1924, p. 409-420.
- 'Het innerlijke leven'**. In: *De Nieuwe Gids* 41, juni 1926, p. 706-715.
- 'Een paar blijkbaar voor sommigen nog niet onnoodig-gewordene inlichtingen'**, In: *De Nieuwe Gids* 42, maart 1927, p. 329-343.
- 'A. Roland Holst'**. In: *De Nieuwe Gids* 42, september 1927, p. 328-342.

- 'Een "Nieuwe-Gidser" die tevens lid was van het vorige geslacht'**. In: *De Nieuwe Gids* 42, oktober 1927, p. 461-469.
- 'Jan Veth en Willem Kloos'**. In: *De Nieuwe Gids* 43, april 1928, p. 456-465.
- 'Aart van der Leeuw. Mededeelingen uit mijn letterkundig leven'**. In: *De Nieuwe Gids* 43, mei 1928, p. 584-596.
- 'Hoe 'k mij verhouden heb, en in gestadige ontwikkeling, verhouden blijf tot datgene wat men het metapsychische noemen kan'**. In: *De Nieuwe Gids* 43, augustus 1928, p. 215-224.
- 'Over Nico van Suchtelen's tot het al-ééne'**, In: *De Nieuwe Gids* 43, september 1928, p. 346-352.
- 'G. van Hulzen's mooiste boek'**. In: *De Nieuwe Gids* 44, maart 1929, p. 328-338.
- 'Binnengedachten CDXXI'**. In: *De Nieuwe Gids* 44, april 1929, p. 393.
- 'Binnengedachten CDXXVIII'**. In: *De Nieuwe Gids* 44, mei 1929, het Kroonjaar Willem Kloos-nummer, p. 489.
- 'Herinneringen uit mijn Hoogere-Burger-Schooljaren'**. In: *De Nieuwe Gids* 44, mei 1929, het Kroonjaar Willem Kloos-nummer, p. 510-523.
- 'Nabetrachting'**, In: *De Nieuwe Gids* 44, juni 1929, p. 545-550.
- 'Frans Erens'**, In: *De Nieuwe Gids* 44, december 1929, p. 697-711.
- 'Een zeer belangwekkend boek'**, In: *De Nieuwe Gids* 45, januari 1930, p. 98-107.
- 'Jacobus van Looy'**. In: *De Nieuwe Gids* 45, februari 1930, p. 206-218.
- 'De groote illusie'**, In: *De Nieuwe Gids* 45, oktober 1930, p. 471-483.
- 'Ter hooge nagedachtenis van mijn aanverwante Frl. Petronella Cornelia van Beresteyn (1834-1913)'**. In: *De Nieuwe Gids* 46, september 1931, p. 244.
- 'Willem de Mérode'**. In: *De Nieuwe Gids* 46, april, 1931, p. 446-462.
- 'Overwintering'**. In: *De Nieuwe Gids* 46, mei 1931, p. 585-598.
- 'Een belangwekkend en nuttig boek van Dr. P.A. Dietz'**. In: *De Nieuwe Gids* 46 juli, 1931, juli, p. 699-709.
- 'Denkend aan Jacques Perk'**. In: *De Nieuwe Gids* 46, november 1931, p. 491-497.
- 'H.W. Sandberg's "Schaduw"'**. In: *De Nieuwe Gids* 46, december 1931, p. 733-740.
- 'L'Envie'**. In: *De Nieuwe Gids* 47, september 1932, p. 295-304.
- 'Johan de Meester'**. In: *De Nieuwe Gids* 47, oktober 1932, p. 411-418.
- 'Gustaaf'**. In: *De Nieuwe Gids* 47, december 1932, p. 631-641.
- 'Mária Lécina'**. In: *De Nieuwe Gids* 48, januari 1933, p. 79-87.
- 'Over en naar aanleiding van een Indisch dichtwerk'**. In: *De Nieuwe Gids* 48, maart 1933, p. 314-323.
- 'Herman Robbers'**, In: *De Nieuwe Gids* 48, juli 1933, p. 64-71.
- 'Het een en ander over Herman Gorter en Mevrouw Roland Holst'**. In: *De Nieuwe Gids* 48, oktober 1933, p. 424-440.
- 'Binnengedachten DCCCXX'**. In: *De Nieuwe Gids* 49 februari 1934, p. 183.
- 'Binnengedachten' DCCCLXXVII'**. In: *De Nieuwe Gids* 49, oktober 1934, p. 433.
- 'Dr. Karel de Jong en Mr. Willem Bilderdijk'**. In: *De Nieuwe Gids*, april 1934, p. 422-433.
- 'Naar aanleiding eener nieuwe vertaling van Homerus' Odysee'**. In: *De Nieuwe Gids*, mei 1934, p. 530-539.
- 'Nieuwe-Gids-Correspondentie'**. In: *De Nieuwe Gids* 49, 1934, juni, p. 639-649.
- 'De jonge dichter Theun de Vries'**. In: *De Nieuwe Gids* 49, juli 1934, p. 81-89.

- “**Tao**” Universeel Bewustzijn’. In: *De Nieuwe Gids* 49, augustus 1934, p. 193-203.
- ‘**Okeanos en Perséphoné**’. In: *De Nieuwe Gids* 49, 1934, oktober 1934, p. 439-447.
- ‘**De kwestie Vosmaer-Kloos**’. In: *De Nieuwe Gids* 49, november 1934, p. 552-558.
- ‘**De dichteres Lili Green**’. In: *De Nieuwe Gids* 49, december 1934, p. 663-671.
- ‘**Het wezen en het dichterlijke**’. In: *De Nieuwe Gids* 50, februari 1935, p. 196-205.
- ‘**Dr. H. Gerversman over zijn Zwitsersche reis**’. In: *De Nieuwe Gids* 50, augustus 1935, p. 155-163.
- ‘**Dr. H.J. Leopold**’. In: *De Nieuwe Gids* 50, september 1935, p. 252-259.
- ‘**Breed-weemoedige herinneringen van mijn binnenleven aan Mr. Frans Erens en anderen**’. In: *De Nieuwe Gids* 51, januari 1936, p. 69-75.
- ‘**Over parapsychologie**’. In: *De Nieuwe Gids* 51, juli 1936, p. 52-62.
- ‘**Over den dichter Michel Angelo**’. In: *De Nieuwe Gids* 51, augustus 1936, p. 154-161.
- ‘**De dichter Werumeus Buning**’. In: *De Nieuwe Gids* 51, september 1936, p. 237-246.
- ‘**t Algemeene en ’t eigene**’. In: *De Nieuwe Gids* 51, oktober 1936, p. 324-332.
- ‘**De Vreemdeling**” van Antoon Coolen’. In: *De Nieuwe Gids* 52, januari 1937, p. 53-59.
- ‘**Binnengedachten MXCVI**’. In: *De Nieuwe Gids* 52, mei 1937, p. 4.

I.4 Publicaties van Willem Kloos (1894-2013)

Verzen. 1894 (Versluys).

Verzen. Derde druk. Amsterdam 1917 (Versluys).

Kloos, Willem en Jeanne Reyneke van Stuwe, *Liefdesbrieven gewisseld tusschen Willem Kloos en Jeanne Reyneke van Stuwe van Juni 1898 tot 7 september 1899*.

’s-Gravenhage 1927.

Verzen. Vijfde druk. Amsterdam 1941 (Wereldbibliotheek).

—, Zesde druk. Amsterdam 1942 (Wereldbibliotheek).

—, Zevende druk. Amsterdam 1945 (Wereldbibliotheek).

—, Achtste druk. Amsterdam 1948 (Wereldbibliotheek).

Gedichten 1880-1893. Ed. G. Stuiveling. Utrecht 1959.

Okeanos-fragmenten. Uitgegeven, ingeleid en van aantekeningen voorzien door A.P. Verburg en Harry G.M. Prick. ’s-Gravenhage 1971.

Ik ben een God in ’t diepst van mijn gedachten. Een bloemlezing uit zijn verzen samengesteld en van een inleiding voorzien door H.G.M. Prick. Amsterdam 1980.

Kloos, Willem en Albert Verwey, *De onbevoegdheid der Hollandsche Literaire Critiek*. Amsterdam 1886, derde druk 1980.

Kloos, Willem en J.H. Wakker, *Sonnetten*. Met een inleiding van de drukker Ger Kleis, (Sub Signo Libelli). Amsterdam 1981, 2^e druk.

Verzen, Negende druk. ’s-Gravenhage 1984 (BZZtôH).

Zelfportret. Samengesteld en van aantekeningen voorzien door H.G.M. Prick. Amsterdam 1986.

Wrok- en wraaksonnetten. Ingel. en van aant. voorzien door Charles Vergeer. Oosterbeek 1987.

Verzen. Bezorgd door P. Kralt. Amsterdam, 1995.

Infernale Impressies. Geschreven in het Willem Arntsz Huis Utrecht, 1895-1896.

Toelichting en verantwoording Niels Bokhove. Utrecht 2012.

Cailliau, Charlotte (ed.), **Willem Kloos Verzen, historisch-kritische editie. Deel I-IV.**

Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Universiteit Gent. Gent 2013.

I.5 Overige geraadpleegde literatuur

- A -

Adang, Marc, “Eens zal de dag, opgaand, vinden arbeid en schoonheid vereend”. Over socialisme en kunstopvoeding in Nederland aan het begin van de twintigste eeuw’. In: M.G. Westen (red.), *Met den toverstaf van ware kunst, Cultuurspreiding en cultuuroverdracht in historisch perspectief*. Leiden 1990, p. p. 71-104, 233-241.

Aerts, Remieg, ‘De vloek der impotentie’; 1880-1890’. In: Remieg Aerts e.a. (red.), *De Gids sinds 1837. De geschiedenis van een algemeen cultureel en literair tijdschrift*. ’s-Gravenhage 1987, p. 72-89.

— *De Letterheren. Liberale cultuur in de negentiende eeuw: het tijdschrift De Gids*. Amsterdam 1997.

—, ‘De maatschappelijke orde. Aanvaarding verschil en onderlinge afhankelijkheid’. In: Remieg Aerts en Piet de Rooy (red.), *Geschiedenis van Amsterdam. Deel III. Hoofdstad in Aanbouw 1813–1900*, Amsterdam 2006, p. 217-292.

Algemeen adresboek der stad Amsterdam voor de jaren 1879-1880 (Stadsarchief Amsterdam, filmnr. 77780).

Album Academicum van het Atheneum Illustre en van de Universiteit van Amsterdam. Amsterdam 1913.

Album Studiosorum Academiae Lugduno-Batavae, 1875-1925. Leiden 1925.

Aletrino, A., ‘1 oktober 1885’. In: *Gedenkboek De Nieuwe Gids*. Amsterdam 1910, p. XXX en XXXI.

Amelse, C., *Kort overzicht der menschelijke kennis met naderer ontvouwing der zelfkennis*. Amsterdam 1832.

—, *Het Heelal, een Dichtstuk*. Amsterdam 1835.

Amicis, Edmundo de, *Nederland en zijn bewoners*. Utrecht – Antwerpen 1985.

Amstel, Diederik van, (pseudoniem van J. de Koo) ‘Het Palingoproer’. In: *De Nieuwe Gids* 2 (1886), nr. 1 (oktober), p.1-25.

Anbeek, Ton, *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur tussen 1885 en 1985*. Amsterdam 1990.

Ankersmit, J.F., *Een halve eeuw journalistiek*. Amsterdam 1937.

Apeldoorn, C.G.L., *Dr. Willem Doorenbos*. Amsterdam 1948.

- B -

- Bakker, Boudewijn**, 'De stad in beeld. "'t Was of 'k mijzelfen vond.'" Het stadsgezicht als spiegel van de tijd'. In: Martha Bakker e.a. (red.), *Amsterdam in de tweede gouden eeuw*. Amsterdam 2000, p. 100-135.
- Bakker, Martha e.a. (red.)**, *Amsterdam in de tweede gouden eeuw*. Amsterdam 2000.
- Bakker, Siem**, *Literaire tijdschriften van 1885 tot heden*. Amsterdam 1985.
- Balbian Verster, J.F.L. de**, 'De Breero-feesten en de Breero-club (1885-1890)'. In: *Jaarboek Amstelodamum 1928*, p. 195-220.
- Bank, Jan, Martin Ros en Bart Tromp (red.)**, *Het eerste jaarboek voor het democratisch socialisme*. Amsterdam 1979.
- Bank, Jan en Maarten van Buuren**, 1900. *Hoogtij van burgerlijke cultuur*, 's-Gravenhage 2000.
- Bastet, F.L.**, *Mr. Carel Vosmaer. Zijn achtergronden, zijn reizen, zijn tijdgenoten, zijn invloed*. 's-Gravenhage 1967.
- , *Het maansteenrif. Wandelingen door de antieke wereld*. Amsterdam 1979.
- , *De horizon voorbij. Wandelingen door de antieke wereld*, Amsterdam 1987.
- Bel, Jacqueline**, *Nederlandse literatuur in het fin-de-siècle*. Amsterdam 1993.
- Bellamy, Edward**, *Looking Backward, 2000-1887*. Boston 1888. In de vertaling van Frank van der Goes: *In het jaar 2000*. Amsterdam 1890.
- Berg, Loucas van den**, *Rijp voor Paviljoen III. Krankzinnig in Amsterdam vanaf 1565*. Nationaal fonds voor de Geestelijke Volksgezondheid, Ministerie van WVC. 's-Gravenhage z.j. [1989].
- Berg, Willem van den en Piet Couttenier**, *Alles is taal geworden. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1800-1900*. Amsterdam 2009.
- Berkel, Klaas van**, 'Discutabel en irrelevant. Over de psychoanalyse in de biografie'. In: *Biografie Bulletin* 8 (1998), nr. 1, p. 132-139.
- Beunders, Henri e.a.**, *Opmaat van een nieuwe eeuw. Hoofdstukken uit het Nederlandse fin de siècle*. Amsterdam 1995.
- De Beweging van tachtig. Redevoeringen gehouden ter gelegenheid van de erepromotie van Willem Kloos en Lodewijk van Deyssel op 27 mei 1935 in de aula der universiteit van Amsterdam**. Groningen – Batavia 1935. Uitgave Allard Pierson Stichting (no. 7).
- Bieberstein Rogalla Zawadzky, Charles Casimir Marie Hubert de**, *Eenige opmerkingen over Art. 407 Burgerlijk Wetboek*. Leiden 1879.
- Bijl de Vroe, Fusien**, *De schilder Jan Veth 1864-1925. Chroniqueur van een bewogen tijdperk*. Amsterdam – Brussel 1987.
- Blaas, P.B.M.**, 'De Gouden Eeuw: Overleefd en Herleefd. Kanttekeningen bij het beeldvormingsproces in de 19de eeuw'. In: *De Negentiende Eeuw* 9 (1985), nr. 3 (oktober), p. 109-130.
- Blom, François**, *Moderne Kookkunst*. 's-Gravenhage 1891.
- Blotkamp, Richard Bionda Carel (red.)**, *De schilders van Tachtig. Nederlandse schilderkunst 1880-1895*. Zwolle 1994.
- Bodt, Saskia de**, *Halverwege Parijs. Willem Roelofs en de Nederlandse schilderskolonie in Brussel 1840-1890*. Gent 1995.

- Boeken, Hein**, 'Van vóór "De Nieuwe Gids"'. In: *De Nieuwe Gids* 40, oktober 1925, p. 424-425.
- , [Kloos' zeventigste verjaardag]. In: *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, 4 mei 1929.
- Boer, D. de, e.a.**, *Nederland rond 1900. Contouren van cultuur. Kunst, Literatuur, Muziek, Film*. Haarlem 1979.
- Boerwinkel, F.**, *De levensbeschouwing van Marcellus Emants*. 's-Gravenhage 1981.
- Borel, Henri**, *De zoogenaamde nieuwe richting in Studiën*. Amsterdam z.j.
- Borrie, Gilles W.B.**, *Pieter Lodewijk Tak (1848-1907). Journalist en politicus*. Assen 1973.
- , *Pieter Lodewijk Tak (1848-1907). Journalist en politicus. Een gentleman in een rode broek*. Amsterdam 2006.
- Bosatlas van de geschiedenis van Nederland**. Groningen 2011.
- Boterman, Frans en Piet de Rooy**, *Op de grens van twee culturen, Nederland en Duitsland in het Fin de Siècle*. Amsterdam 1999.
- Botke, Ynte**, 'Frank van der Goes, 1859-1939'. In: Jan Bank, Martin Ros en Bart Tromp (red.), *Het eerste jaarboek voor het democratisch socialisme*. Amsterdam 1979, p. 138-171
- Braber, Helleke van den**, *Geven om te krijgen. Literair mecenaat in Nederland tussen 1900 en 1940*. Nijmegen 2002.
- Brand, E.J.P. (samenstelling en eindredactie)**, *Dossier Van Gogh. Gek of geniaal?*. Amsterdam 2010.
- Brandt Corstius, J.C.**, 'P. Tideman en De Nieuwe Gids. Archiefstukken over de crisisjaren van De Nieuwe Gids'. In: *De Nieuwe Taalgids* 42 (1949), nr. 5, p. 225-231.
- , Willem Kloos 1859 – 6 mei – 1959. In: *De Nieuwe Taalgids* 52 (1959), nr.4, p. 241-247.
- , *Het poëtisch programma van tachtig*. Amsterdam 1968.
- Brink, Jan ten**, 'Eene kleine en stille gemeente'. In: *Zondagblad van Het nieuws van den dag*, 27 november 1881.
- , 'La Terre'. In: *Verspreide Letterkundige opstellen van het jaar 1887*. 's-Gravenhage 1888, p. 194-200.
- , *Geschiedenis der Noord-Nederlandsche Letteren in de XIXde Eeuw*. In biographieën en bibliographieën 1830-1880. Amsterdam – Gent 1887.
- Brock, Maarten**, *Van 'Stille Gemeente' tot 'De Mannen van 80'. Groepsbesef van een literaire generatie*. Doctoraalscriptie Universiteit van Amsterdam, begeleid door Enno Endt. Amsterdam 1986.
- Broedelet, Lucie**, 'Zieleleven'. In: *De Nieuwe Gids* 8, augustus 1893, p. 424-433.
- , [**Stella Violantilla**], 'Verzen'. In: *De Nieuwe Gids* 9, december 1893, p.93-97.
- Brouwers, Jeroen**. *Hélène Swarth. Haar huwelijk met Frits Lapidoth 1894-1910*. Amsterdam 1985.
- , 'De schemerlamp van Hélène Swarth. Hoe beroemd zij was en in de schemer verdween'. In: *Optima. Cahier over literatuur en boekwezen* 4 (1986), nr. 3 (najaar), p. 284-314.
- , 'Toen werd ik wakker. Een en ander over dromen en occulte ervaringen van Hélène Swarth'. In: Th. A. P. Bijvoet e.a., *Teruggedaan. Eenentwintig bijdragen voor Harry G.M. Prick ter gelegenheid van zijn afscheid als conservator van het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum*. 's-Gravenhage 1988, p. 73-80.
- , 'Honderd Jaar na *Van Nu en Straks*. Over Albert Verwey en Vlaanderen en "de geschiedenis van het letterkundig verkeer tusschen Noord en Zuid"'. In: Frank De Crits

(red.), *Brussel en het fin-de-siècle. 100 jaar Van Nu en Straks*. Antwerpen-Baarn 1993, p. 39-55.

Brugmans, I.J., *Paardenkracht en Mensenmacht. Sociaal-economische geschiedenis van Nederland 1795–1940*. 's-Gravenhage 1969.

Bruin, Kees, *Een herenwereld ontleed. Over Amsterdamse oude en nieuwe elites in de tweede helft van de negentiende eeuw*. Amsterdam 1980.

Bryson, Bill, *Shakespeare. The World as a Stage*. London 2008.

Büch, Boudewijn, verschillende artikelen in *Folia Civitatis* over Boeken en Coorengel 2, 9, 16 en 23 oktober 1982, later gebundeld in *Literair Omreizen*, Amsterdam 1983.

—, 'Hein Boeken: "Men moet het leed zeker niet zoeken en toch is het meestal een vruchtbaarder bron dan geluk"'. In: *NRC Handelsblad* 2 april 1983.

Buitendijk, G., (pseudoniem van J. Van den Broek) 'Onze Oost. De Billiton-kongsie'. In: *De Nieuwe Gids* 2, december 1886, p. 165-183.

Bulhof, Francis, 'Albert Verwey, New Mexico en de Kristaltwijg', in: *Ons Erfdeel* 16de jrg. nr. 3, mei-juni 1973, p. 65-74.

Buren, B. van, (pseudoniem van N.D. Doedes) *De club van Stekelbos. Literarische charge in drie tafreelen*. Leeuwarden 1886. In KB in microfilm MFRE 4142.

Busken Huet, Conrad, 'Feuilleton'. In: *De Amsterdammer, weekblad voor Nederland*, 23 januari 1881.

—, [bespreking Cornelis Honigh, *Geen zomer*]. In: *De Amsterdammer, weekblad voor Nederland*, 3 april 1881.

—, *Personen en onderwerpen. Keus uit Potgieters 'Kritische Studiën'*. Haarlem 1903.

Buuren, Maarten van, 'De biografie als literair genre'. In: Johan Anthierens (red.), *Aspecten van de literaire biografie*. Kampen 1990, p. 50- 61.

- C -

Carp, E.A.D.E., *Jelgersma. Leven en werken van een verdienstelijk Nederlander*. Lochem z.j. [1942].

Charité, J., *De Sociaal Democratische Bond als orde en gezagsprobleem van de overheid (1880-1888)*. 's-Gravenhage 1972.

Cohen, Alexander, *In Opstand*. Amsterdam [1932].

Colmjon, Gerben, *De renaissance der cultuur in Nederland in het laatste kwart der negentiende eeuw. Uiteengezet in oorsprong en samenhang*. Arnhem 1941.

—, *De beweging van tachtig. Een cultuurhistorische verkenning in de negentiende eeuw*. Utrecht – Antwerpen 1963.

Cornelissen, Micky, *Poëzie is niet een spel met woorden. De criticus Willem Kloos temidden van zijn tijdgenoten*. Nijmegen 2001.

Corstens, Dirk, Sandra Escher en Marius Romme, 'Accepteren en betekenis geven aan stemmen. De Maastrichtse benadering'. In: *De Psycholoog. Maandblad Nederlands Instituut van Psychologen* 44 (2009), september, p. 433-440.

Costerus, J.C., *Handelingen en mededeelingen van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, over het jaar 1906-1907*. Leiden 1907.

Crits, Frank de, 'Prosper van Langendonck'. In: idem (red.), *Brussel en het fin-de-siècle. 100jaar Van Nu en Straks*. Antwerpen – Baarn 1993, p. 81-103.

Custers, Lucien, *Dáár was de bron. De Beweging van Tachtig in de ogen van Albert Verwey*. Maarsen 1995.

—, "Toen werd ik sterk; maar hem deê 't pijn". 'Cor Cordium' als keerpunt in een vriendschap'. In: Ad Zuiderent, Ena Jansen en Johan Koppenol (red), *Een rijke bron. Over poëzie*. Groningen 2004, p. 76-84.

- D -

Damas, (pseudoniem van F. van Hogendorp) 'Haagsche Omtrekken', in: *Het Vaderland* zondag 6 en maandag 7 juni 1886.

—, *Haagsche Omtrekken nieuwe bundel maart 1885 – augustus 1886*, 's-Gravenhage 1886.

Dekker, Gerrit, *Die invloed van Keats en Shelley in Nederland gedurende die negentiende eeuw*. Groningen-Den Haag 1926.

Delang (pseudoniem van J. Hofker), 'Van een klein meisje'. In: *De Nieuwe Gids* 5, oktober 1889, p. 44-51.

—, 'Een teug ruimte'. In: *De Nieuwe Gids* 5, december 1889, p. 181-187.

—, 'Een verbeelding'. In: *De Nieuwe Gids* 5, februari 1890, p. 184-187.

Deysse, L. van, (pseudoniem van Alberdingk Thijm) [boekbeoordelingen]. In: *De Nieuwe Gids* 6, februari 1891, p. 418-428.

—, 'Zolaas laatste werk: "La Terre"'. 'Literaire kroniek', In: *De Nieuwe Gids*, 3, februari 1888, p. 434-456.

—, 'Gedachte, kunst, socialisme, enz.'. In: *De Nieuwe Gids* 6, december 1890, p. 249-262.

—, 'Socialisme'. In: *De Nieuwe Gids* 7, februari 1891, p. 365-396.

—, 'Over Literatuur. De heer Netscher'. In: *Verzamelde opstellen. Eerste bundel*. Amsterdam 1899, p. 39-97.

—, 'Studie over Willem Kloos. Fragment'. In: *Verzamelde Opstellen*, vierde bundel, Amsterdam 1898, p. 151-157.

—, *Gedenkschriften. Voor de eerste maal volledig naar het handschrift uitgegeven, ingeleid en van aantekeningen voorzien door Harry G.M. Prick*, deel I en II. Zwolle 1962.

—, *Nieuw Holland*. Met een nawoord van Harry G.M. Prick. Amsterdam 1979.

—, *De Scheldkriteken*, Met een voorwoord en voorzien van aantekeningen, bezorgd door Harry G.M. Prick, Amsterdam 1979.

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, vierde editie (DSM-IV), 2000.

Domela Nieuwenhuis, F., *Van christen tot anarchist*. Utrecht – Antwerpen 1971.

Dongelmans, Berry, 'Niet geschikt voor vrouwen. Wat mochten vrouwen lezen in de negentiende eeuw?'. In: *Literatuur* 13 (1996), p. 326-334.

Donkersloot, Anthonie, *De episode van de vernieuwing onzer Poëzie (1880/'94)*. Utrecht 1929. Proefschrift Universiteit Utrecht.

—, *Beeld van Tachtig*. Amsterdam – Brussel 1952.

Doorenbos, Willem, 'Een als de rest. Klassieke lectuur. (Naar aanleiding van *Amazonen* door Mr. C. Vosmaer. 's-Gravenhage, Martinus Nijhof. 1880)'. In: *De Portefeuille. Letterkundig Weekblad* 2 (1880), nr. 38, 4 december, p. 341-343.

Dresden, Sem, *Over de biografie*. Amsterdam 2001.

Driel, Marieke van en Ludi Zoomer, *Correspondentie tussen Willem Witsen en Jan Hofker*. Doctoraalscriptie vakgroep moderne letterkunde, Instituut voor Neerlandistiek, Universiteit van Amsterdam, 1983.

- E -

- Edel, Leon**, *Literary Biography*. Londen 1957.
- Eeden, Frederik van**, 'Aan Flanor', in: *De Nieuwe Gids* 1, april 1886, p. 1-4.
- , 'Ons dubbel-ik'. In: *De Nieuwe Gids* 4, oktober 1888, p. 53-62.
- , *Don Torribo: een comédie*. Amsterdam 1890.
- , 'Verstand en gevoel in de sociale evolutie'. In: *De Nieuwe Gids* 5, februari 1890, p. 377-388.
- , 'Aan den Keizer Aller Russen'. In: *De Nieuwe Gids* 5, augustus 1890, p. 394-407.
- , 'Over de toekomst'. In: *De Nieuwe Gids* 6, oktober 1890, p. 1-15.
- , 'Over Humaniteit', in: *De Nieuwe Gids* 6, februari 1891, p. 315-329.
- , 'Nieuw Engelsch Proza'. In: *De Nieuwe Gids* 6, juni 1891, p. 289-300.
- , 'Aan Willem Kloos'. In: *De Nieuwe Gids* 6, augustus 1891, p. 458-463.
- , *Dagboek 1878-1923. Deel I 1878-1900*. Culemborg 1971.
- , *Dagboek 1878-1923. Deel II 1901-1910*. Culemborg 1971.
- Eerste HBS met 5-jarigen cursus te Amsterdam. Gedenkboek 50-jarig bestaan**. Amsterdam 1916.
- Eeten, Peter van**, 'Voor de derde keer: Kloos en Perk'. In: *De Nieuwe Taalgids* 54 (1961), p. 205-209.
- , 'Een derde sonnet voor Dora'. In: *De Nieuwe Taalgids* 54 (1961), jan., p. 243-244.
- , *Dichterlijk labirint. Opstellen over het werk van Willem Kloos*. Amsterdam 1963.
- , 'Kloos en Beckering'. In: *De Nieuwe Taalgids* 59 (1966), p. 16-26.
- , 'Vergissingen van een Kloos-reader'. In: *De Nieuwe Taalgids* 61 (1968), p. 19-25.
- Eich, Dr. Joh.**, *Over het stamelen en stotteren*. Tiel 1875.
- Ellmann, Richard**, *Oscar Wilde*. Londen 1987.
- Emants, Marcellus**, *Lilith. Gedicht in drie zangen*. Uitgegeven en ingeleid door Dr. A.M. Cram-Magré. Culemborg 1971.
- Emeis, M.G.**, 'Oestersalons: wekdieren voor een zondagsmaal'. In: *Ons Amsterdam* 31 (1979) p. 302-307, 336-341.
- Endt, Enno**, *Herman Gorter documentatie over de jaren 1864 tot en met 1897*. Amsterdam 1964.
- , *De exaltatie in kunst en leven omstreeks 1890*. Amsterdam 1978.
- , 'Herman Gorter en de Tachtigers'. In: G. Stuiveling (red.), *Acht over Gorter. Een reeks beschouwingen over poëzie en politiek*. Amsterdam 1978, p. 163-211.
- , *Het festijn van tachtig. De vervulling van heel groote dingen scheen nabij*. Amsterdam 1990.
- Engel, W.I.**, *De Gooische Moordenaar. Tramgeschiedenis 1880-1958*. Utrecht 1981.
- Erens, Frans**, *Vervlogen jaren*. Vervolledigd uitgegeven en van aantekeningen voorzien door Harry G.M. Prick. 's-Gravenhage 1982.
- , *Vervlogen jaren*. Amsterdam 1989.
- Eyck, P.N. van**, 'Willem Kloos'. In: *Verzameld Werk*, deel 5. Amsterdam 1962, p. 98.

- F -

- Fontijn, Jan**, *Tweespalt. Het leven van Frederik van Eeden tot 1901*. Amsterdam 1990.
- , 'Waarom sneed Van Gogh zijn oor af?' In: Johan Anthierens (red.), *Aspecten van de literaire biografie*. Kampen 1990, p. 9-22.
- , "'Douwes Dekker is hier. Ben ik welkom?'" Van Eedens obsessie voor het spiritisme', In: *Maatstaf*, 42ste jrg. nr. 2, februari 1994, p.1-24.
- , *Trots verbrijzeld. Het leven van Frederik van Eeden vanaf 1901*. Amsterdam 1996.
- , 'Keerpunten in een leven'. In: Arjen Fortuin en Joke Linders (red.), *Bespottelijk maar aangenaam. De biografie in Nederland*. Amsterdam 2007, p. 69-85.

- G -

- Gibbels, Mario**, 'Daniel Dunglas Home en het begin van de tafelklopperij in Nederland'. In: *De Negentiende Eeuw* 21 (1997), nr. 2 (juni), p. 127-144.
- Gedenkboek uitgegeven ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan der letterkundige gymnasiasten-vereeniging *Disciplina Vitae Scipio* opgericht 17 september 1881 Amsterdam**. Amsterdam 1931.
- Gielen, Jos J.**, 'Willem Kloos'. In: *De Nieuwe Taalgids* 36 (1942), p. 145-159.
- Goede, Barend de**, *Willem Paap, het paard van Troje*. Utrecht z.j.
- Goedkoop, Hans**, *Geluk. Het leven van Herman Heijermans*, Amsterdam -Antwerpen 1996.
- Goes, Frank van der**, 'Varia'. In: *De Nieuwe Gids* 1, oktober 1886, p.150-160..
- , 'Busken Huet'. In: *De Nieuwe Gids* 1, juni 1886, p. 163-166.
- , 'Varia'. In: *De Nieuwe Gids* 1, juni 1886, p.310-321.
- , *Majesteits-schennis. Het geding tegen den Heer F. Domela Nieuwenhuis*. Amsterdam 1886.
- , 'Zeventien honderd negen en tachtig'. In: *De Nieuwe Gids* 4, augustus 1889, p.409-423.
- , 'Dominee, Pastoor of Rabbi'. In: *De Nieuwe Gids* 5, augustus 1890, p. 408-431.
- , 'Studies in socialisme I. Over socialistische aesthetiek'. In: *De Nieuwe Gids* 6, februari 1891, p. 369-404.
- , 'Studies in socialisme II. De leer'. In: *De Nieuwe Gids* 7, februari 1892, p. 397-452.
- , 'Studies in socialisme III. De socialistische aesthetiek'. In: *De Nieuwe Gids* 7, april 1892, p. 113-140.
- , *Litteraire herinneringen uit den Nieuwe-Gids-Tijd*. Santpoort 1931.
- Gorter, Herman**, *Verzen*, Amsterdam 1890.
- , 'Kritiek op de litteraire beweging van 1880 in Holland' (1898). In: *Verzamelde Werken* III. Bussum / Amsterdam 1949, p. 49-51.
- Graaf, D.A. de**, *Het leven van Allard Pierson*. Groningen 1962.
- Gravesande, G.H. 's-**, *Het conflict tusschen Willem Kloos en Frederik van Eeden. De quaestie 'Lieven Nijland'*. 's-Gravenhage 1947.
- , *De geschiedenis van De Nieuwe Gids. Brieven en documenten*. Arnhem, tweede druk 1956.
- , *De geschiedenis van De Nieuwe Gids. Brieven en documenten. Supplement*. Arnhem 1961.
- Greebe, A.C.J.A. (ed.)**, *Jacques Perk's Mathilde-Cyclus in den oorspronkelijken vorm hersteld*. 's-Gravenhage 1915.

Groen, J.A. jr., *Een cent per meter. Het Amsterdamse drinkwater door de eeuwen heen*. Amsterdam z.j.

Groot, Irene M. de, e.a., *Willem Witsen 1860-1923, schilderijen, tekeningen, prenten foto's*. Bussum 2003.

Groothuizen, Jolijn, 'Tot hier en niet verder! De kiesrechtbetoging van 20 september 1885'. In: *De Negentiende Eeuw. Documentatieblad Werkgroep 19^e eeuw* 35 (2011), nr. 3, p. 118-138.

Grote, George, *History of Greece* vol. III. New York 1859.

- H -

Hack van Oudheusden, Ph. (pseudoniem van F. van der Goes), 'Jong Amsterdam'. In: *De Nieuwe Gids* 3 (1888), nr. 3 (februari), p. 460-474.

—, 'Politiek en Grammatica'. In: *De Nieuwe Gids* 2, oktober 1886, p. 115-132.

—, 'Le Bourgeois-Gentilhomme'. In: *De Nieuwe Gids* 2, juni 1886, p. 286-298.

Hafkamp, Hans, 'Veranderende opvattingen over vriendschap en liefde tussen mannen'. In: Peter J. A. Winkels e.a., *Ten tijde van de Tachtigers. Rondom de Nieuwe Gids 1880/1895*. 's-Gravenhage 1985, p. 73-85.

Hall, J.N. van, 'Literaire kroniek'. In: *De Gids* 54 (1890), nr. 4, p.583-592.

—, [recensie van Willem Kloos, *Verzen*]. In: *De Gids* 58 (1894), dl. III, afl. 8 (augustus), p. 363-368.

—, 'Nieuwe Verzen van Willem Kloos'. In: *De Gids* 60 (1896), deel 1, p. 207.

—, 'Letterkundige kroniek'. In: *De Gids* 63 (1899), p. 367-368.

Halsema, Dick van, '15 mei 1880: Kloos ontmoet Perk in de Kalverstraat. De betekenis van Kloos' "Inleiding" bij Perks gedichten'. In: M.A. Schenkeveld-van der Dussen (hoofddred.), *Nederlandse literatuur, een geschiedenis*. Groningen 1993, p. 517-524.

—, 'Uit verlangen naar de eendere ander. Sleuteltekst van Albert Verwey opgedoken'. In: *De Parelduiker* 8 (2003), nr. 2/3, p. 54-73.

—, 'En dat doen ook wij. De wisselwerking tussen stemmingdichters en naturalisten in de eerste jaren van *De Nieuwe Gids*'. In: *Vrienden & Visioenen. Een biografie van Tachtig*. Groningen 2010, p. 56-76.

—, 'Allard Pierson en Tachtig'. In: *Vrienden & Visioenen*. 2010, p. 162-179.

—, 'In onzichtbare gemeenschap met Jacques Perk: de dode Perk in de eerste fase van "tachtig"'. In: *Vrienden & Visioenen*. Groningen 2010, p. 183-203.

—, 'Verlangen naar de eendere ander. Over Jacques Perk, Willem Kloos, Oscar Wilde, Albert Verwey en diens 'Luciaan en Arthur'. In: *Vrienden & Visioenen*, p. 204-230.

—, 'Een licht, schoon volk van enkel vrienden. Engelse impulsen in de eerste fase van Tachtig'. In: *Vrienden & Visioenen*, p. 231-253.

Hartmans, Rob, *De Groene van 1877. Geschiedenis van een dwars weekblad*. Amsterdam 2002.

Hendriks, A., *Willem Hofdijk. De minstreef van Kennemerland*. Amsterdam 1928.

Herder, T. den, 'Sloterdijk, eertijds een sierlijk dorp, nu een deel van de stad'. In: *Ons Amsterdam* 10 (1958), p. 128-138; 168-177.

Hermans, Dorine en Daniela Hooghiemstra, 'Voor de troon wordt men niet ongestraft geboren'. *Ooggetuigen van de koningen van Nederland, 1830-1890*. Amsterdam 2008.

Herpen, Jan J. van (ed.), *De oude heer in Den Haag. De briefwisseling Dr. P.H. Ritter Jr. - Willem en Jeanne Kloos (1916-1949)*. Utrecht 1986.

—, *De markies onzer letteren. De briefwisseling Dr. P.H. Ritter Jr.-Lodewijk van Deyszel (1902-1951)*. Utrecht 1988.

Heijbroek, J.F., 'Impressies uit de "reuzestad". Het verblijf van Willem Witsen in Londen (1888-1891)'. In: Bubb Kuyper en Bert Sliggers (samenstelling), *Liber Amicorum A.G. van der Steur*. Haarlem 1988, p. 61-97.

—, "Ik ben maar 'n arme tobber". Willem Witsen en de kunstmarkt'. In: *Willem Witsen (1860-1923). Schilderijen, tekeningen, prenten, foto's*. Bussum 2003, p. 134-161.

Heijbroek, J.F. en A.A.M. Vis, *Verlaine in Nederland. Het bezoek van 1892 in woord en beeld*. Amsterdam 1985.

Heijbroek, J.F. en Jessica Voeten, *Isaac Israels in Amsterdam*. Bussum 2012.

Heijermans, Herman, 'Herinnering'. In: *Gedenkboek 'De Nieuwe Gids' 1885-1 oktober-1910*, 's-Gravenhage 1910, p. 291-295.

Hilberdink, Koen, 'Schoonheid van Smarten. Aspecten van literaire decadentie in de bundel 'Van de Liefde die Vriendschap heet' van Albert Verwey'. In: *Bzzlletin* 14 (1985), nr. 129 (oktober), p. 53-58.

Hofker, G.J., 'Witsen als vriend'. In: *Ad Interim*, september 1946, p. 427-431.

Horst, Dick van der, Hans Akkerman en Onno Hoogerhuis, *500 jaar openbare verlichtingin Amsterdam. Een beknopte geschiedenis*. Amsterdam 2005.

- I / J -

Idenburg, Ph. J., *Schets van het Nederlandse schoolwezen*. Groningen 1960.

Jaarboek der Universiteit van Amsterdam 1877-1884. Amsterdam 1885.

Jager, Gert de, 'Het geheim van het sonnet. De Tachtigers en de aantrekkingskracht van een literaire vorm'. In: *Nederlandse letterkunde* 1 (1996), p. 341-354.

Jannik, Allan en Stephen Tournin, *Het Wenen van Wittgenstein*. Amsterdam 1976.

Jansen, D., 'Het spiritistisch genootschap Oromase ('s-Gravenhage 1859-1860; 1869-1879)'. In: *De negentiende eeuw. Documentatieblad Werkroep 19^e eeuw*, zesde jrg, nr. 4, december 1982, p. 159-172.

Jansen, L., 'Een patiënt op papier. Bij wijze van inleiding'. In: E.J.P. Brand (samenstelling en eindredactie), *Dossier Van Gogh. Gek of geniaal?*. Amsterdam 2010, p. 9-17.

Janssen, Evert, *Nederland 1884. Vreemd Vaderland-Vertrouwd Volk*. Zutphen z.j.

Jansing, J.W.G. en Lea Dasberg, 'Onderwijs'. In: D.P. Blok e.a., *De Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel 12 Nieuwste tijd*. Haarlem 1977, p. 210-231.

Janzen, Peter, 'Het Rijksmuseum aan de Stadhouderskade te Amsterdam. Een wordingsgeschiedenis'. In: *De Negentiende eeuw* 2 (1978), nr. 3 (september), p. 149-178.

Janzen, Peter en Frans Oerlemans, (zie ook F. Oerlemans en P. Janzen) 'Paap heeft al die mensen in stukken willen scheuren'. In: *Trouw, de Verdieping*, 27 december 1997.

Jaspers, Joep en Nop Maas, *De ogen van Kloos*. Nijmegen 1978.

Jelgersma, G., *Leerboek der functioneele neurosen*. Amsterdam 1897.

Jellema, C.O., 'Platen und Kloos. Beitrag zur Geschichte der Platen-Rezeption in den Niederlanden'. In: Raymund Prins e.a., *In de tweede werkelijkheid. Herinneringen van en aan C.O. Jellema*. Groningen 2007, p. 19-26. Oorspronkelijk verschenen in: *Complit-Litcomp. A Canadian Journal of Comparative Literature. Une revue canadienne de littérature compare*, University of Windsor Press, Vol I, No. 1, Windsor, Ontario 1973, p. 59-69.

Jong, Martien J.G. de, *Honderd jaar later. Essays over schrijvers en geschriften uit de Beweging van Tachtig*. Baarn 1985.

- Jong, Oek de**, *De wonderen van de heilbot. Dagboek 1997-2002*. Amsterdam 2006.
- Joose, Kees**, 'Willem Kloos, een lastige patiënt'. In: *Bzzlletin* 14 (1985), nr. 129, p. 40-52
—, *Arnold Aletrino. Pessimist met perspectief*. Amsterdam-Brussel 1986.
- Joosten, Joop M. (ed.)**, *De brieven van Johan Thorn Prikker aan Henri Borel en anderen 1892-1904*. Nieuwkoop 1980.
- 10 Jarig Jubileum der Hoogere Burgerschool met 5 Jarigen Cursus te Amsterdam**. Stadsarchief Amsterdam, Q 855.028.

- K -

- Kannegieter, J.Z.**, 'De concertzaal van Odeon'. In: *Amstelodamum. Maandblad voor de kennis van Amsterdam* 19 (1972), nr. 1 (juni), p. 210-213.
- Keijsper, Chantal (red.)**, *K. ter Laan's Multatuli Encyclopedie*. 's-Gravenhage 1995.
- Keyzer, Marja**, *Komt dat Zien! De Amsterdamse kermis in de negentiende eeuw*. Amsterdam / Rotterdam 1976.
- Kijzer, Max (ed.)**, *Willem Kloos, zijn Binnengedachten*. Amsterdam 1934.
—, 'De would-be accountant van tachtig'. In: *De Nieuwe Gids* 49, oktober 1934, p. 612-622.
- Klei, van de**, (pseudoniem van P.L.Tak) 'Nederlandsche politiek. Indrukken van den dag', in: *De Nieuwe Gids* 2, februari 1887, p. 449-456.
—, 'Nederlandsche politiek. Indrukken van den dag', in: *De Nieuwe Gids* 3, december 1888, p. 267-279.
- Kloos-Reyneke van Stuwe, Jeanne**, *Het menschenlijke Beeld van Willem Kloos*. Lochem z.j. [1947].
—, *De waarheid*. Eigen beheer z.j. [1950].
- Knegtmans, Peter Jan**, "'De stad van geleerdheid". Hoger onderwijs en wetenschap'. In: Martha Bakker e.a. (red.), *Amsterdam in de tweede gouden eeuw*. Amsterdam 2000, p. 350-377.
—, *Professoren van de stad. Het Athenaeum Illustre en de Universiteit van Amsterdam, 1623-1960*. Amsterdam 2007.
- Kolsteren, S.**, 'Sappho in de negentiende eeuw'. In: *Hermeneus* 53 (1981), nr. 4, p. 249-269.
- Koo, Johannes de**, 'Een letterkundige Guiteau'. In: *De Amsterdammer, Weekblad voor Nederland*, 18 december 1881.
- Kossmann, Alfred**, *De rijmende dood*. Amsterdam 1959.
- Koster, W.J.W.**, 'Kloos en de klassieken'. In: Sjoerd van Faassen (red.), *De Tachtigers en de klassieken*. Utrecht 1980, p. 59-63.
- G.K. [Gerrit Kouwenaar]**, 'De dichter en zijn tijd. Willem Kloos'. In: *De Waarheid*, 20 november 1948.
- Kralt, P.**, 'Willem Kloos en de Griekse levensbeschouwing; een interpretatie van het Rhodopis-fragment'. In: *De Nieuwe Taalgids* 71 (1978), nr. 1, p. 60-71.
—, 'De cyclische structuur van Het boek van Kind en God'. In: *De Nieuwe Taalgids* 72 (1979), nr. 1, (jan) p. 1-13.
—, 'Kloos' Charaxis aan Rhodopis. Een eerste interpretatie'. In: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 95 (1979), p. 97-114.
—, 'Afscheid van het heelal. Over "Sterfelijke sterren" van Willem Kloos'. In: Sjoerd van Faassen (red.), *Was ik er ooit eerder? Een bundel opstellen aangeboden aan Dr. H.A. Wage bij zijn afscheid van de School voor Taal- en Letterkunde*.

's-Gravenhage 1980, p. 7-24.

—, 'Liefde en dood. Bij een publicatie van Willem Kloos uit 1882'. In: *Spektator. Tijdschrift voor neerlandistiek* 10 (1980-1981), p. 3-21.

—, 'Willem Kloos en "De Amsterdammer"'. In: *Maatstaf* 30 (1982), nr. 3, p. 17-32.

—, 'Maria en Martha. Willem Kloos, november 1883'. In: *Spektator. Tijdschrift voor Neerlandistiek* 12 (1982/1983), p. 393-407.

—, 'Toeven bij Kloos'. In: *Maatstaf* 32 (1984), nr. 5, p. 15-25.

—, *De Dichter, zijn Geliefden en zijn Muze*. Leiden 1985

—, 'De vrouwen, de vriend en de verborgen god. Willem Kloos, zomer 1884-winter 1885'. In: *Maatstaf* 34 (1986), nr. 1, p. 19-35.

—, 'Willem Kloos, 1885'. in: *Maatstaf* 35 (1987), nr. 6, p. 2-19.

—, 'Het raadsel Kloos'. In: *Literatuur* 8 (1991), nr. 8, p. 2-10.

— (ed.), *Willem Kloos - Verzen*. Amsterdam 1995. Eerste uitgave 1894.

—, 'Invloed of spel? Plato bij Kloos'. In: Marcel F. Fresco en Rudi van der Paardt (red.), *Naar hoger honing. Plato en platonisme in de Nederlandse literatuur*. Groningen 1998, p. 141-152.

Krawitz, Roy en Christine Watson, *Borderline-persoonlijkheids-stoornis*. Amsterdam 2005.

Krijger, Mieke, 'Vroege Tachtigers in de Kerkstraat'. In: *Ons Amsterdam* 45 (1993), mei, p. 132-136.

Krul, W.E., 'Nederland in het fin-de-siècle. De stijl van beschaving'. In: *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden, Nederlands Historisch Genootschap*, deel 106, aflevering 4, 1991, p. 581-594.

Kuiper, Anne, *De muze in het bagagerek. Nederlandse schrijfsters in den vreemde*. Amsterdam-Antwerpen 1991.

Kuiper, J., 'Het oude Buitengasthuis'. In: *Ons Gasthuis* 8 (1937), p. 1-3.

Kusters, Wiel, 'Duits is anders. Iets over Kloos "Knabenklagen"'. In: *De Gids* 156 (1993), nr. 10, p. 795.

- L -

Leeuwen, Anja van, 'Wetenschapper én biograaf: een contradictie?' In: Johan Anthierens (red.), *Aspecten van de literaire biografie*. Kampen 1990, p. 84-90.

Lenep, F.J.E. van, *Als Vorsten*. Haarlem 1967.

Leopold, J.H., 'Scherzo', In: *De Nieuwe Gids* 9, juli 1894, p. 185-195.

Liagre Böhl, Herman de, *Met al mijn bloed heb ik voor U geleefd. Herman Gorter 1864-1927*. Amsterdam 1996.

Liebaers, Herman, *Hélène Swarths zuidnederlandse jaren*. Gent 1964.

Ligtenberg, Lucas en Bob Polak, *Een geschiedenis van Propria Cures 1890-1990*. Amsterdam 1990.

Looijen, T.K., *Herbergen en koffiehuisen van Amsterdam. Een bloemlezing uit de geschiedenis*. Amsterdam 1977.

—, *Ieder is hier vervuld van zijn voordeel... Amsterdam in de ogen van buitenlanders*. Amsterdam 1981.

Looy, Jacobus van, 'Bij de zestigste verjaring van Willem Kloos'. In: *Een feestdroom*. Een keuze uit ongebundeld en ongepubliceerd werk samengesteld en van aantekeningen voorzien door Peter J.A. Winkels en Chris Will. 's-Gravenhage 1982, p. 117-118.

Lüger, Bernt, 'Het demasqué van Julia'. In: *Wie las wat in de negentiende eeuw?* Utrecht 1997, p. 219-226.

- M -

- Maas, Nop**, *De ontvangst van De Nieuwe Gids*. Nijmegen 1983.
- , 'Nevel en wind. Enkele reacties op de Nieuwe Gids oktober 1885–mei 1886'. In: *Jaarboek van de Nederlandse Letterkunde 1984*, p. 13-27.
- , *De Nederlandsche Spectator*. Utrecht-Antwerpen 1986.
- , "'Liberale literatuur". Een en ander over "De Nederlandsche Spectator" en de letterkunde'. In: *Literatuur* 4 (1987), afl. 5 (sept-okt), p. 250-256.
- , *Marcellus Emants' opvattingen over kunst en leven in de periode 1869-1877*. Arnhem 1988.
- , 'Najaar 1879: Marcellus Emants publiceert *Lilith* en *Een drietal novellen*. "Iets nieuws"'. In: M.A. Schenkeveld-van der Dussen (hoofredactie), *Nederlandse literatuur, een geschiedenis*. Groningen 1993, p. 512-516.
- , *Gerard Reve. Kroniek van een schuldig leven I. De vroege jaren (1923-1962)*. Amsterdam 2009.
- Maas, L.H.**, *Pro Patria. Werken, leven en streven van Gerrit Kalff 1856-1923*. Hilversum 1998.
- Mak, Geert**, *Een kleine geschiedenis van Amsterdam*. Amsterdam/Antwerpen 1995.
- , *In Europa. Reizen door de twintigste eeuw*. Amsterdam/Antwerpen 2004.
- Manguel, Alberto**, *Een geschiedenis van het lezen*. Amsterdam 2006.
- Mankes-Zernike, A.**, 'De Dora van Willem Kloos'. In: *De Nieuwe Taalgids* 54 (1961), p. 241.
- Mathijssen, Marita** (red.), '*Je kunt me niet zoo laten verrekken': de teloorgang van Willem Kloos: documentenbiografie 1895-1896*. Interne publicatie Universiteit van Amsterdam, Instituut voor Neerlandistiek, Vakgroep Moderne Nederlandse Letterkunde. Amsterdam 1998.
- , *De gemaskerde eeuw*. Amsterdam 2003.
- , 'Het gevolg van een versnelde bloedsomloop. Terugggevonden brieven aan uitgever Gosler'. In: *De Parelduiker* 8 (2003), nr. 2/3, p. 74-85.
- , *De afwezigheid van het verleden*. Amsterdam 2007.
- , *Van boeken geleende ogen: Hoe Amsterdam gezien werd in de negentiende eeuw door reizigers, journalisten en literatoren*. [Amsterdam] 2009.
- Meinderts, Aad J.M.**, 'Uit geil en bloed bestaat dit rotte leven: over Max Keijzer (1893-1944)'. In: *Jaarboek Letterkundig Museum*. 's-Gravenhage 1993, p. 63-86.
- Mendes da Costa, M.B.**, "'Flanor"-herinneringen'. In: *De Nieuwe Gids* 40 (1925), I, p. 501-534.
- Meijer, Jaap**, *Het levensverhaal van een vergetene. Willem Anthony Paap 1856-1923. Zeventiger onder de tachtigers*. Amsterdam 1959.
- , Jacques Perk en Willem Kloos 1881. *De Nieuwe Taalgids Cahiers* 2. Groningen 1972.
- , 'Kanttekeningen bij een poësie-album'. In: *De Nieuwe Taalgids* 66 (1973), nr. 4, p. 297-312.
- , *'t Geluk uit eigen keus. Jacques Perk en zijn zuster Dora*. Heemstede 1975.
- , *De dichter in depot. Perkmanuscripten en hun lotgevallen*. Heemstede 1976.
- , *Manipulaties met de Mathilde III Schaven achter de schermen*, Heemstede 1979.
- Melle, Marius van en Niels Wisman**, 'De eerste elektrische trambaan'. In: *Ons Amsterdam* 62 (2010), nr. 3 (maart), p. 106.
- Menkveld, Erik**, *Het grote zwijgen*. Amsterdam 2011.

Meulen, Dik van der, *Multatuli. Leven en werk van Eduard Douwes Dekker*.

Amsterdam 2002.

Meyers, Jan, *Domela, een hemel op aarde. Leven en streven van Ferdinand Domela Nieuwenhuis*. Amsterdam 1993.

Michaël, Hubert, 'Willem Kloos temidden van de Doorenbossen'. In: *De Nieuwe Taalgids* 54 (1961), p. 65-80; 137-152.

—, 'Jan Beckering, vergeten vriend van Willem Kloos'. Deel I in *De Nieuwe Taalgids* 56 (1963), nr. 6, p. 317-327. Deel II in *De Nieuwe Taalgids* 57 (1964), nr. 1, p. 1-13. Deel III (slot) in *De Nieuwe Taalgids* 57 (1964), nr. 3, p. 129-139.

—, *Willem Kloos 1859-1938. Zijn jeugd zijn leven*. 's-Gravenhage 1965.

—, 'Naschrift'. In: *De Nieuwe Taalgids* 59 (1966), p. 25-26.

Mitgau, J.H., 'Zur Familiengeschichte Kloos aus Oder-Widdersheim'. In: *De Nieuwe Gids* 46 (1931), deel 2, p. 602-603.

Montijn, Ileen, *Kermis van koophandel. De Amsterdamse wereldtentoonstelling van 1883*. Bussum 1983.

—, *De smaak van liefde*. Amsterdam 2000

Moor, Wam de, 'Van de wieg tot het graf tot het werk'. In: Johan Anthierens (red.), *Aspecten van de literaire biografie*. Kampen 1990, p.62-84.

Mooy, Henriëtte, *Gisteren leeft (Schetsen, brieven, krabbels; aantekeningen)*, deel II. Drachten 1967.

Mulisch, Harry, *Bericht aan de rattenkoning*. Amsterdam 1966.

Muller, H.C., 'In Memoriam Jacques Perk'. In: *De Nederlandsche Spectator*, 5 november 1881, p. 387.

—, 'Een avondje op Flanor', 6 juni 1882. Handgeschreven exemplaar in Van der Goes-archief 836, IISG.

- N -

Netscher, F., 'Het daget uyt den Oosten'. In: *De Nieuwe Gids*, augustus 1886, p. 333-361.

Niessen, M.G., 'Verkiezingen in Amsterdam'. In: *Ons Amsterdam* 26 (1974), 4 (april), p. 115-119.

[**De Nieuwe Gids**] 'Prospectus v. d. Eersten Jaargang'. In: *De Nieuwe Gids* 44, januari 1929, p. 5-6.

—, 'Pers-critieken vóór en tijdens de eerste afleveringen'. In: *De Nieuwe Gids* 44, januari 29, p. 16-22.

—, 'Pers-critieken vóór en tijdens de eerste afleveringen'. In: *De Nieuwe Gids* 44, februari 1929 p. 122-128.

Nieuwenhuys, Rob, Bernt Lüger en Harry G.M. Prick (red.), *De beweging van 80*. Schrijversprentenboek deel 22. Amsterdam 1982.

Nijland, Lieven (pseudoniem van F. van Eeden), 'Aan den heer Frederik van Eeden'. In: *De Nieuwe Gids* 7 (1891), afl. 3 (februari), p. 330-341.

Nijland-Verwey, Mea, 'De Nieuwe Gids te Katwijk in de zomer van 1888'. In: *De Nieuwe Taalgids* 51 (1958), nr. 1 en 2 (juli/augustus), p. 17-28, 65-77, 107-116.

— (ed.), *Kunstenaarslevens. De briefwisseling van Albert Verwey met Alphons Diepenbrock, Herman Gorter, R.N. Roland Holst, Henriette van der Schalk en J.Th. Toorop*. Assen 1959.

—, 'Verwey en Kloos I Het boek van mysterie'. In: *De Nieuwe Taalgids* 58 (1965), nr.2, (maart), p. 73-84; nr.4 (juli), p. 217-229.

- (ed.), *Albert Verwey. Dichtspel Oorspronkelijke en vertaalde gedichten*. Amsterdam 1983.
- Nijsen, J.**, 'Twee zulke goede namen. Willem Versluys & Annette Versluys-Poelman, uitgevers te Amsterdam'. In: *Optima* 7 (1989), nr. 2, p. 93-135.
- Nord, Max**, 'Jullie moet dankbaar zijn dat D. niet meer leeft; ik heb hier vrede'. In: *Vrij Nederland*, 7 mei 1983.
- Notulenboek Flanor**, UBA (Bijzondere Collecties) Au 10, BC.
- Notulenboek van den Senaat der Universiteit van Amsterdam**, Stadsarchief Amsterdam, 281.5.
- Nouhuys, W.G. van**, [recensie van Willem Kloos, *Verzen*]. In: *De Nederlandsche Spectator*, 22 september 1894. Later herdrukt in: *Studieën en Kritieken*. Amsterdam 1897, p. 42-48.
- N.Q** (zie bij Willem Kloos).
- Nuis, A. (red.)**, *Propria Cures 1890-1965*. Amsterdam 1965.

- O -

- Oerlemans, Frans en Peter Janzen**, (zie ook P. Janzen en F. Oerlemans) 'Brieven uit de Poort'. In: *Trouw*, donderdag 27 maart 1997.
- , 'Laat ons eten, drinken en vrolijk zijn. De vrienden van Jacques Perk'. In: *De Parelduiker* 3 (1998), nr. 1, p. 23-32.
- , 'In het diepst van mijn gedachten. Willem Kloos in Paviljoen 3'. In: *De Parelduiker* 3 (1998), nr. 2, p. 57-67.
- , 'De chemie tussen Plato en de Nes. Over de liefdes van Chap van Deventer'. In: *De Parelduiker* 4 (1999), nr. 2, p. 2-19.
- , 'Willem Anthony Paap'. In: *De Parelduiker* 4 (1999), nr. 4, p. 27-33.
- , "'Ik ben niet graag op een berg" Arnold Ising, toneelspeler van Tachtig'. In: *De Parelduiker* 5 (2000), nr. 1, p. 3-15.
- , "'Kliekgeest beheerscht hier alles." Het opstandige leven van dr. H.C. Muller (1855-1927)'. In: *De Parelduiker* 6 (2001), nr. 2, p. 2-18.
- , 'Het hele leven is één groot onheil. Opkomst en afgang van Pieter Tideman (1871-1943)'. In: *De Parelduiker* 7 (2002), nr. 1, p. 46-66.
- , 'Wie dat schrijft, zal mij niet in de steek laten. Het leven van Willem Kloos (1859-1938)'. In: *De Parelduiker* 8 (2003), nr. 2/3, p. 4-53.
- , 'Liefde op het laatste gezicht'. In: *De Parelduiker* 9 (2004), nr.4, p. 43-63.
- , 'Och, we kunnen met zoo weinig, dat zoo veel is, zoo eindeloos gelukkig zijn!' In: *De Parelduiker* 10 (2005), nr. 3, p. 49-67.
- Oliveira, E. d'**, *'80 en '90 aan het woord*. Amsterdam 1966, eerste druk 1909.
- , *De mannen van '80 aan het woord*. Amsterdam 1977.
- Olij, Bouwe**, '1 mei 1890'. In: *PvdA Amsterdam*, 1 mei 2008.
- Ortigão, Ramalho**, *Holland 1883*. Amsterdam [1885].
- Otter, Thijs den**, *Mijn huis dat op de helling leit van 't duin. Albert Verwey en Noordwijk*. Noordwijk 2001.
- Otterspeer, Willem**, *Bolland. Een biografie*. Amsterdam 1995.
- Oud, P.J.**, *Honderd Jaren. Een eeuw staatkundige vormgeving in Nederland 1840-1940*. Assen 1971.
- Oversteegen, J.J.**, 'De schrijversbiografie: een onmogelijk genre'. In: *De Gids* 151 (1988), nr. 5 (mei), p. 347-357.

- P -

- Paap, W.A.**, 'Een uitspraak van Cd. Busken Huet'. In: *De Amsterdammer*, 24 april 1881.
 —, *Vincent Haman*. Amsterdam 1966. Eerste druk 1898.
 —, *Het Dogma der Drankwet*. Amsterdam 1901.
- Paardt, R. Th. van der**, "'De Griekse beginselen" van Willem Kloos'. In: *Hermeneus* 60 (1988), afl. 2, p. 147-153.
 —, *Mythe en Metamorfose. Klassieke thema's en motieven in de moderne literatuur*. Amsterdam 1991.
- Perk, Betsy**, *Jacques Perk, Geschetst voor 't jong Nederland der XXe eeuw, met onuitgegeven prozastukken, gedichten en portretten van den dichter*. Amsterdam – Hilversum 1902.
- Perk, Jacques**, 'Een nieuwe schouwburg'. In: *De Amsterdammer, weekblad voor Nederland*, 29 augustus 1880. Ook in: Garnt Stuiveling, *Jacques Perk. Brieven en documenten*, Amsterdam 1959, p. 246-250.
 —, 'De schim van P. C. Hooff. Opgedragen aan dr. W. Doorenbos'. In: *De Nederlandsche Spectator*, nr. 13, 26 maart 1881, p. 115.
 —, 'Eene Helle- en Hemelvaart: Sonnettenkrans door Jacques Perk'. In: *De Nederlandsche Spectator*, 3 september 1881, p. 314-315. Zie ook: Stuiveling 1959, p. 368-374.
 —, 'Nagelaten verzen van Jacques Perk'. In: *De Nieuwe Gids* 9, oktober 1893, p. 25.
 —, 'Uit het leven van Jacques Perk. Brieven van hem zelf aan Ch. M. van Deventer'. In: *De Gids* 80 (1916), III, p. 199-229, 429-451.
 —, *Verzamelde gedichten*. Naar de handschriften uitgegeven door Garnt Stuiveling. Amsterdam 1957.
- Perk, M.A.**, *In de Belgische Ardennen. Schetsen toegewijd aan de nagedachtenis van Jacques Perk*. Haarlem 1905.
- Petrakopoulos, Anja en Julia Priesman**, "'Biografie is mijn geestelijke leerschool.'" Interview met Richard Holmes'. In: *Skript* 12 (1990), nr. 3, p. 132-139.
- Plas, Michel van der**, *Vader Thijm. Biografie van een koopman-schrijver*. Baarn 1995.
- Praamstra, Olf**, 'Conrad Busken Huet als redacteur van het *Algemeen Dagblad van Nederlansch Indië*'. In: *De Negentiende Eeuw* 7 (1983), nr. 1 (maart), p. 1-38.
 —, 'Nog eens "Tachtig" en Conrad Busken Huet'. In: Th.A.P. Bijvoet e.a., *Teruggedaan. Eenenvijftig bijdragen voor Harry G.M. Prick ter gelegenheid van zijn afscheid als conservator van het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum*. 's-Gravenhage 1988, p. 264 -274.
 —, *Gezond verstand en goede smaak. De kritieken van Conrad Busken Huet*. Amstelveen 1991.
 —, 'Drie modernisten: Allard Pierson, Conrad Busken Huet en Carel Vosmaer'. In: *De Negentiende Eeuw. Documentatieblad Werkgroep 19^e eeuw* 21 (1997), nr. 1 (maart), p. 82-98.
 —, "'De vrede graast de kudde voor.'" Drie poëziekeners: Conrad Busken Huet, Willem Kloos en Lucebert'. In: Ad Zuiderent, Ena Jansen en Johan Koppenol (red.), *Een rijke bron. Over poëzie*. Groningen 2004, p. 160-165.
 —, *Busken Huet. Een Biografie*. Amsterdam 2007.
- Prick, Harry G.M.**, 'Willem Kloos en de "Litteraire Herinneringen" van F. van der Goes'. In: *De Nieuwe Taalgids* 49 (1956), p. 216-220.
 —, *Lodewijk van Deyssel, Dertien close-ups*. Amsterdam 1964.

- (ed.), *De briefwisseling tussen Lodewijk van Deyssel en Arnold Ising jr.* 2 delen. 's-Gravenhage 1968.
- , 'Lodewijk van Deyssel en Kloos "Boek van kind en God"'. In: *De Nieuwe Taalgids* 62 (1969), nr.6,(nov), p. 407-421.
- (ed.), *De briefwisseling tussen Arij Prins en Lodewijk van Deyssel.* 2 delen. 's-Gravenhage 1971.
- , "'Ik scheen hem geenszins 't ware:' Kloos geobsedeerd door Frederik van Eeden'. In: *Mededelingen van het Frederik van Eeden-genootschap* 23 (december 1971), p. 20-46. Oorspronkelijk lezing gehouden voor het Frederik van Eeden-genootschap, 3 april 1971.
- (ed.), *Ik ben gestemd om een sonnet te maken. Een bloemlezing uit de poëzie der Tachtigers.* Amsterdam 1980.
- (ed.), *De briefwisseling tussen Lodewijk van Deyssel en Albert Verwey.* 3 delen. 's-Gravenhage 1981.
- , 'De Tachtigers en de Oudemanhuispoort. "U schijnt het wel te weten, meneer Kloos, u heeft blijkaar flink gewerkt"', In: John Kortenaar (red), *350 jaar wetenschap in Amsterdam. Fragmenten uit een rijke historie.* Folia Civitatis 9, nr. 19, januari 1982, p. 60-63, 65.
- , 'Willem Kloos als verzamelaar van boeken'. In: J.A.A.M. Biemans e.a., *Boeken verzamelen. Opstellen aangeboden aan Mr. J.R. de Groot bij zijn afscheid als bibliothecaris der Rijksuniversiteit te Leiden.* Leiden 1983, p. 249-260. Ook in: Harry G.M. Prick, *Spelevaren. Van August von Platen tot Gerrit Komrij*, Nijmegen 2007, p. 75-84.
- , *Een weefsel van overpeinzingen. Causerie over Frans Erens in diens briefwisseling met Andries Bonger.* Nijmegen 1986.
- , 'Charles M. van Deventer: een universele geest in een fijne snaak'. In: *De Fonteijn* 14-15, 4e jrg., nr. 2-3, najaar (1985), p. 44-50.
- , 'Het Gooi en de Tachtigers'. In: *Juffrouw Ida* 12 (1986), nr. 2 (september), p. 15-18.
- , "'Als het niet waait, dan is het gansch stil in de nacht.'" Hein Boeken in briefwisseling met Hélène Swarth'. In: *Juffrouw Ida* 13 (1987), nr. 2, p. 2 -10.
- , "'Hoe gaan dees donkre dagen langs mij heen". Jeanne Kloos-Reyneke van Stuwe na de dood van Willem Kloos'. In: *Maatstaf* 36 (1988), nr. 11/12, p. 23-35.
- , 'De bloemen van Gerrit Jan Hofker door Van Deyssel en Witsen tot een ruiker geschikt'. In: *Maatstaf* 38 (1990), nr. 6, p. 34-48.
- , "'Waar mocht uw ziel haar vreugden halen?" J.J. van Laar, slippendrager van de Tachtigers'. In: *Maatstaf* 40 (1992), afl. 5 (mei), p. 49-64.
- , *In de zekerheid van eigen heerlijkheid. Het leven van Lodewijk van Deyssel tot 1890.* Amsterdam 1997.
- , *Een vreemdeling op de wegen. Het leven van Lodewijk van Deyssel vanaf 1890.* Amsterdam 2003.
- , 'Willem Kloos als verzamelaar van boeken'. In: *Spelevaren. Van August von Platen tot Gerrit Komrij*. Nijmegen 2007, p. 75-84.
- Prinsen JLz., J.**, 'Algemeen overzicht van de aanraking der Tachtigers met de klassieke literatuur'. In: Sjoerd van Faassen (red.), *De Tachtigers en de Klassieken.* Utrecht 1980, p. 9-17.

- R -

- Raaf, K.H. de**, *Willem Kloos. De mensch, de dichter, de criticus*. Velsen 1934.
- Reeser, Eduard (ed.)**, *Alphons Diepenbrock. Brieven en Documenten*. Deel 1, 's-Gravenhage 1962.
- , *Alphons Diepenbrock. Brieven en Documenten*. Deel 2, 's-Gravenhage 1967.
- Renders, Hans**, 'De biografische methode'. In: Gerret Voerman en Dirk Jan Wolfram, Kossman Instituut Rijksuniversiteit Groningen (red.), *Benaderingen van de geschiedenis van politiek*, Groningen 2006, p. 39-42.
- Reynaerts, Jenny**, 'De Club der woelingen'. In: Jan Jaap Heij e.a. (red.), *Een vereeniging van ernstige kunstenaars. 150 jaar Maatschappij Arti et Amicitiae*, Amsterdam 1989, p. 28-45.
- , 'Beheerste bewogenheid. Het leven van Willem Witsen'. In: *Willem Witsen. Schilderijentekeningen-pretent-foto's*. Bussum 2003, p. 10-69.
- Reijnders, Karel Alfons Petrus**, *Couperus bij Van Deyssel. Een chronische konfrontatie in beschouwingen, brieven en notities*. Amsterdam 1968.
- Ritter jr. P.H.**, 'Jacques Perk's Verwanten'. In: *De Nieuwe Gids* 47 november 1931, (Jacques Perk-herdenkingsnummer), p. 508-526.
- , verslag van een bezoek aan Willem Kloos. In: *Utrechts Dagblad*, 5 mei 1934.
- , *Ontmoetingen met schrijvers*. 's-Gravenhage z.j. [1956].
- Robbers, H.**, 'H.J. Schimmel. 30 juni 1823-14 Nov. 1906'. In: Mr. J. Kalf jr. (red.) *Mannen en vrouwen van betekenis in onze dagen XXXVIII*. Haarlem 1908, p. 53-54.
- Romein, Jan**, *De Biografie. Een inleiding*. Amsterdam 1946.
- , *Op het breukvlak van twee eeuwen*. Amsterdam 1967.
- Römelingh, J.**, 'De twee levens van Piet Tideman'. In: *Haerlem Jaarboek 1978*. Haarlem 1979, p. 85-108.
- Rooy, P. de**, *Een revolutie die voorbij ging. Domela Nieuwenhuis en het Palingoproer*. Bussum 1971.
- , 'Een woelige wereldstad 1883-1893'. In: Remieg Aerts en Piet de Rooy, *Geschiedenis van Amsterdam. Deel III: Hoofdstad in Aanbouw 1813-1900*. Amsterdam 2006, p. 433-518.
- Rosenboom, Thomas**, *Publieke werken*. Amsterdam 1999.
- Royaards-Sandberg, Jacqueline**, *Herinneringen*. Baarn 1979.
- , *Ik heb je zoveel te vertellen. Brieven van en aan Lodewijk van Deyssel, Emile en Frans Erens en Isaac Israëls*. Met een voorwoord en voorzien van aantekeningen, bezorgd door Harry G.M. Prick. Amsterdam 1981.
- Ruiter, Frans en Wilbert Smulders**, *Literatuur en moderniteit in Nederland 1840-1990*. Amsterdam/Antwerpen 1996.

- S -

- Salomons, Annie**, *Herinneringen uit de oude tijd aan schrijvers die ik persoonlijk heb gekend*. Voorzien van aantekeningen en bezorgd door Harry G.M. Prick. Amsterdam 1984.
- Salverda, Murk**, 'Portret van Willem Kloos door Antoon van Welie'. In: Anton Korteweg en Pierre H. Dubois (red.), *In zijn soort een mooi werk: schrijversportretten i in het Letterkundig Museum*. 's-Gravenhage 1993, p. 59-62.
- Sanders, Mathijs**, 'Beelden van Venetië. Jan Nijlen, August von Platen en de schim van Willem Kloos'. In: *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 119 (2009), afl. 2, p. 237-262; 315.

- Schade van Westrum, L.**, *Amsterdam per vigilante*. Utrecht – Antwerpen 1966.
- Schendel, Arthur van**, *Verzameld werk* 8. Amsterdam 1978.
- Schenkeveld, Margaretha H. en Rein van der Wiel (ed.)**, *Albert Verwey. Briefwisseling 1 juli 1885 tot 15 december 1888*. Amsterdam 1995.
- Schilder, Geerthe**, 'Bureau Controle'. In: *Ons Amsterdam* april 2009, p. 170-172.
- Schoor, Rob van de en Ilona Brinkman (ed.)**, *Van de liefde die vriendschap heet. Briefwisseling Willem Kloos-Albert Verwey 1888-1925*. Nijmegen 2008.
- Schothorst, W. van**, *Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde. Leer- en leesboek voor Gymnasia en Hoogere Burgerscholen. Tweede deel (1700-heden)*, Utrecht 1915.
- Schouten, Rob**, 'De schim in het speelhuis. Hoe het Kloos verder verging'. In: *De Parelduiker* 8 (2003), nr. 2/3, p. 136-144.
- Schouten, Martin**, *Het Palingoproer*. Amsterdam 2012.
- Schutte, Xandra**, 'In wrok gedrenkt'. In: *De Groene Amsterdammer*, 31 mei 1995.
- Senior, Sebastiaan** (ook bekend als S.S.; pseudoniem van Willem Kloos), 'iets over kritiek en iets over poëzie I'. In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nederland*, zondag 11 maart 1883.
- , 'iets over kritiek en iets over poëzie II'. In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nederland*, zondag 18 maart 1883.
- , 'iets over kritiek en iets over poëzie III'. In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nederland*, zondag 25 maart 1883, p. 3. Ook in: Willem Kloos, *Veertien jaar literatuur-geschiedenis*, deel I. Amsterdam 1904, p. 107.
- , [bespreking A. Bechger, Henry Wadsworth Longfellow. Literarisch-Biografische Studie]. In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nederland*, zondag 25 maart 1883.
- , 'iets over dichters' en 'iets over dichters II', in: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nederland*, zondag 8 april en zondag 15 april 1883. Ook in: Willem Kloos, *Veertien jaar literatuur-geschiedenis*, deel I, Amsterdam 1904, p. 108 -117.
- , 'iets over vertalingen'. In: *De Amsterdammer. Weekblad voor Nederland*, zondag 15 april 1883.
- Shakespeare, William**, *Sonnetten*. Vertaald door Peter Verstegen. Amsterdam 1993.
- Slaap, Sebastiaan**, (pseudoniem van Willem Kloos)'Voorrede'. In: Cornelis Paradijs, *Grassprietjes*. Amsterdam 1885, p.7-8.
- Slijper, Bart**, *Van alle dingen los. Het leven van J.C. Bloem*. Amsterdam 2007.
- , *Onder de blauwe oneindigheid. De vriendschap tussen Willem Kloos en Jacques Perk*. Amsterdam 2010.
- , *In dit gevreesd gemis. Het leven van Willem Kloos*. Amsterdam 2012.
- Slotema, Karin**, *Treatment of patients with therapy-resistant auditory verbal hallucinations*. Utrecht 2011.
- Smit, Christianne**, *Leven in 1870. Nederland aan de vooravond van de moderne tijd*. Houten-Antwerpen 2011.
- Spies, Paul, Koen Klein, Jos Smit en Ernst Kurpershoek**, *Het Grachtenboek*. 's-Gravenhage 1991.
- Spork, René**, 'De discussie over het remplaçantenstelsel in Nederland 1873-1898'. In: *De Negentiende Eeuw* 9 (1985), nr. 2 (juni), p. 49-64.
- Spruyt, C.B.**, *Geschiedenis der wijsbegeerte naar de dictaten van wijlen prof. C.B. Spruyt*. Bewerkt door Dr. Ph. Kohnstamm [e.a.]. Haarlem 1905.

- Stemming, G.H.C.**, (pseudoniem van J. Veth) 'Bokkesprongen van een Haagschen Kreeft'. In: *De Nieuwe Gids* 2, augustus 1887, p. 432-436.
- Steyaert, Kris**, "'Klink helder op gebeeldhouwde sonnetten". Een vers van Jacques Perk als het startsein van Tachtig'. In: *Nederlandse Letterkunde* 9 (2004), p. 155-174.
- , "'Al de rest is pis": het verwaterende enthousiasme van Willem Kloos voor Multatuli's werk'. In: *Over Multatuli* 26 (2004), nr. 53, p. 49-64.
- , 'Het janushoofd van *Julia* (1885)'. In: *Nederlandse Letterkunde* 17 (2012), nr. 1 (febr), p. 10-31.
- Stolk, Fabian R.W. (ed.)**, *Jacques Perk. Gedichten. Met voorrede van Mr. C. Vosmaer en inleiding van Willem Kloos*. Amsterdam 1999.
- , 'Guido's *Julia* (1885) als provocatie'. In: *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 119 (2009), afl. 2, p. 203-215, 324.
- Stuiveling, G.**, *Versbouw en ritme in de tijd van '80*. Groningen-Den Haag-Batavia 1934.
- , 'Okeanos en Persephone'. In: *Het Vaderland*, 9 oktober 1934. —, *De Nieuwe Gids als geestelijk brandpunt*. Amsterdam 1935.
- (ed.), *De briefwisseling Vosmaer-Kloos*. Groningen-Batavia 1939.
- (ed.), *Jacques Perk. Mathilde-krans. Naar handschriften volledig uitgegeven*. Amsterdam 1941.
- , 'Rondom Perks nalatenschap'. In: *Steekproeven*. Amsterdam 1950, p. 37-74.
- , *Het korte leven van Jacques Perk. Een biografie*. Amsterdam 1957.
- , *Jacques Perks leven en werken*. Amsterdam 1957-1959.
- (ed.), *Jacques Perk Proeven in dicht en on dicht*. Amsterdam 1958.
- (ed.), *De briefwisseling Vosmaer-Perk*. Amsterdam 1958.
- (ed.), *Jacques Perk. Brieven en documenten*. Amsterdam 1959.
- (ed.), *Jacques Perks Mathilde-krans naar de handschriften volledig uitgegeven*. 's-Gravenhage 1961.
- , *De wording van Perks 'Iris'*. Zwolle 1963.

- T -

- Taal, G.**, *Liberalen en radicalen in Nederland 1872-1901*. Den Haag 1980.
- Thissen, Siebe**, *De spinozisten. Wijsgerige beweging in Nederland (1850-1907)*. Den Haag 2000.
- Thys, Walter**, 'Albert Verwey in Amerika'. In: *Ons Erfdeel* 17de jrg. nr. 4, september-oktober 1974, p. 581-586.
- , *André Jolles (1874-1946) "Gebildeter Vagant". Brieven en documenten*. Amsterdam-Leipzig 2000.
- Tibbe, Lieske**, 'Een cultuurkloof. De Nederlandse kunst en kunstnijverheid op de Internationale Koloniale- en Uitvoerhandel- tentoonstelling van 1883'. In: *De Negentiende Eeuw* 24 (2000), nr. 2, p. 141-152.
- Tideman, P.**, *Een jongste generatie en De Nieuwe Gids*. Amsterdam 1894.
- , 'Jan de Schenner, Het boek der verdommenis'. In: *De Nieuwe Gids* 9, oktober 1893, p. 181-186.
- , "'Rhodopis" opgevoerd'. In: *De Nieuwe Gids* 9, mei 1894, p. 118-126.
- Tijn, Th. van**, *Twintig jaren Amsterdam. De maatschappelijke ontwikkeling van de hoofdstad, van de jaren '50 der vorige eeuw tot 1876*. Amsterdam 1965.

Timmerman, Aegidius W., 'Willem Kloos als vriend'. In: *De Nieuwe Gids* 44, mei 1929, het Kroonjaar Willem Kloos-nummer, p. 538-551.

—, *Tim's herinneringen*. Bezorgd door Harry G.M. Prick. Amsterdam 1983.

Toll, Jurriaan van, 'Het voorgeslacht van een Nederlandsch dichterspaar'. In: *Sibbe. Maandblad van het Nederlandsch Verbond voor Sibbekunde en der Nederlandsche Vereeniging voor Genealogen* 2 (1942), nr. 1 (januari), p. 9-21; 319-320.

Trapman, J., 'Kunstzin en vroomheid bij Andrew de Graaf (1867-1945) in het laatste decennium van de negentiende eeuw'. In: *Nederlands Archief voor Kerkgeschiedenis* 64 (1984), p.225-239.

Tricht, H.W. van en Harry G.M. Prick (ed.), *Briefwisseling tussen Frederik van Eeden en Lodewijk van Deyssel*. 's-Gravenhage 1981, tweede druk.

- U -

Uitkomsten der zesde tienjarige volkstelling in het Koninkrijk der Nederlanden op deneen en dertigsten december 1879. 's-Gravenhage 1881.

Uyldert, Maurits, *De Jeugd van een Dichter. Uit het leven van Albert Verwey*. Amsterdam 1948.

—, 'Willem Kloos en de chronologie van de gedichten uit zijn jeugd'. In: *De Nieuwe Taalgids* 51 (1958), p. 106-116; 151-157.

Uuden, Cornelia van en Pieter Stokvis, *De gezusters Van Vloten. De vrouwen achter Frederik van Eeden, Willem Witsen en Albert Verwey*. Amsterdam 2007.

- V -

Valette, G., 'Nieuwe gedichten van Swinburne'. In: *De Nederlandsche Spectator*, 5 maart 1881, p. 89-90.

Veenman, René, 'Meer dan sfeer: Jacques Perks verwijzingen naar klassieke poëzie in Eene helle- en hemelvaart'. In: *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 120 (2004), afl. 1, p.57-64.

—, *De klassieke traditie in de Lage Landen*. Nijmegen 2009.

Veeze, Dick, *De rol van Pet Tideman bij de ondergang van Willem Kloos en De Nieuwe Gids*. Amsterdam 1973. Doctoraalscriptie Nederlandse taal- en letterkunde, Universiteit van Amsterdam, Instituut voor Neerlandistiek.

Vergeer, Charles, 'Het zeesonnet van Willem Kloos'. In: *Bzzlletin* 14 (1985), 129 (oktober 1985), p. 36-39.

—, *Willem Witsen en zijn vriendenkring. De Amsterdamse bohème van de jaren negentig*. Amsterdam-Brussel 1985.

— (ed.), *Willem Kloos. Wrok- en Wraak-sonnetten*. Oosterbeek 1987.

—, *Arthur van Schendel*. 's-Gravenhage 1983.

—, *Gewezen en gemaskerd: over de jonge Arthur van Schendel*. Leiden 1988. Leidse opstellen nr. 7.

—, 'Van kwaad tot erger'. In: *SIC, letterkundig tijdschrift*, winter 1990, p. 5-50.

—, *Nacht, neem mij aan. De ondergang van Kloos*. Tilburg 1990.

—, *Toen werden schoot en boezem lekkernij. Erotiek van de Tachtigers*. Amsterdam 1990.

—, 'Poëzie is een gezicht en een verheffing. Resten van een opgraving'. In: *De Parelduiker* 8 (2003), nr. 2/3, p. 120-135.

Verlaine, Paul, *Twee weken in Holland. Brieven aan een vriend*. Vertaald door Frank de Zwager. Vianen 1985. Oorspronkelijke uitgave: *Quinze jours en Hollande*, 1892.

Vermeer, Gerrit, Ben Rebel en Vladimir Stissi, *Historische gids van Amsterdam. Stadsuitbreidingen 1860-1935*. Amsterdam 2010.

Verwey, Albert, 'Een Spoke der Zee'. In: *Pennoen* 2 (1882), p. 225-256.

—, 'Het Sonnet en De Sonnetten van Shakespeare'. In: *De Nieuwe Gids* 1, oktober 1885, p. 67-96.

—, 'Het twintigste Taal-en Letterkundig Congres'. In: *De Nieuwe Gids* 3, oktober 1888, p. 1-11.

—, 'Kleine gedichten'. In: *De Nieuwe Gids* 4, april 1889, p. 94-111.

—, *Verzamelde gedichten*. Amsterdam 1889.

—, *Van het leven*. Amsterdam 1889.

—, 'Neuriing'. In: *De Nieuwe Gids* 6, februari 1891, p. 462-465.

—, 'Van de liefde die vriendschap heet. Sonnet I'. In: Anthonie Donkersloot, *Beeld van Tachtig*. Amsterdam–Brussel 1952, p. 108

—, 'Willem Kloos'. In: *Tweemaandelijksch Tijdschrift* 1 (1894-1895), afl. 1 (september 1894), p. 111-119. Ook in: Albert Verwey, *Stille Toernooien*, Amsterdam 1901, p. 160-174.

—, 'Willem Kloos, "Nieuwe Verzen"'. In: *Tweemaandelijksch Tijdschrift*, 2 (1895-1896), dl. 1, afl. 3 (januari 1896), p. 538-539.

—, 'Jacques Perk herdacht'. In: *Proza I*, Amsterdam 1921, p. 7-54. Oorspronkelijk verschenen in *De XXe eeuw* september 1903.

—, 'Over de nieuwe literaire kunst'. In: *Taal en Letteren* 4 (1894), p. 279-280.

—, *Proza. Deel VII*. Amsterdam 1922, p. 166-174. Oorspronkelijk verschenen als 'Inleiding tot het *Tweemaandelijksch Tijdschrift*', in *Tweemaandelijksch Tijdschrift* 1 (1884), 1 (september).

—, *Frederik van Eeden*. Santpoort 1939.

—, *Dichtspel. Oorspronkelijke en vertaalde gedichten*, Amsterdam 1983.

—, *Het Boek der Mysteriën. Van de liefde die vriendschap heet*. Voorzien van een nawoord door Frank Ligtoet en Marijke Stapert-Eggen; met medew. van Oege Dijkstra. Amsterdam 1992.

Veth, Jan, 'Paul Verlaine'. In: *De Nieuwe Gids* 8, december 1893, p. 296-297.

Vijsselaar, Joost, *Krankzinnigen gesticht psychiatrische inrichtingen in Nederland 1880-1910*. Haarlem 1982.

Vis, Jurjen, *De Poort. De Oudemanhuispoort en haar gebruikers 1602-2002*. Amsterdam 2002.

Vis, Louis, 'Verlaine in Nederland'. In: Paul Blom e.a. (red.), *La France aux Pays-Bas. Invloeden in het verleden*. Vianen 1985, p.155-199.

Visser, Hans, *Simon Vestdijk. Een schrijversleven*. Utrecht 1987.

Vlieden, W.H., *De dageraad der volksbevrijding. Schetsen en taferelen uit de socialis-tische beweging in Nederland*. Eerste deel. Amsterdam 1905.

Vliet, H.T.M. van, 'Dit boek is Hooge Trots'. Nieuw licht op Kloos' *Verzen* (1894)'. In: *De Parelduiker* 8 (2003), nr. 2/3, p. 87-104.

Voeten, Jessica, "'t Dunkt mij zoo eene décadence van mij." Brieven van Lucie Broedelet aan Annette Versluys-Poelman, 1902-1895'. In: *Jaarboek Letterkundig Museum*. 's-Gravenhage 2000, p. 39-60.

—, *Het Witsenhuis*. Amsterdam-Antwerpen 2003.

Vosmaer, Carel, [bericht over de verschijning van de gedichten van Jacques Perk]. In: *De Nederlandsche Spectator*, nr. 49, 3 december 1881, p. 425.

—, [Vlugmaren ter verdediging van Willem Kloos] In: *De Nederlandsche Spectator*, nr. 52, 24 december 1881, p. 457-458.

Vreeken, Bert en Ester Wouthuysen, *De Grand Hotels van Amsterdam. Opkomst en bloei sinds 1860*. 's-Gravenhage 1987.

Vries, Boudien de, *Electoraat en elite. Sociale structuur en sociale mobiliteit in Amsterdam 1850-1895*. Amsterdam 1986.

Vries, Joh. de, 'De Handelsstad. Verandering van de economische centrumpositie'.

In: Martha Bakker e.a. (red.), *Amsterdam in de tweede gouden eeuw*. Amsterdam 2000, p. 186-208.

Vroom, Wim, 'De stad behouden. Demping, doorbraak en de strijd tegen stedenschennis'.

In: Martha Bakker e.a. (red.), *Amsterdam in de tweede gouden eeuw*. Amsterdam 2000, p. 378-403.

- W -

Wagenaar, Michiel, 'De stad ontworpen. Stadsontwerp tussen wens en werkelijkheid'.

In: Martha Bakker e.a. (red.), *Amsterdam in de tweede gouden eeuw*. Amsterdam 2000, p. 9-35.

Warren, Hans en Mario Molegraaf (red.), *Voor verwende smaken. Nederlandse en Vlaamse Gedichten uit het fin de siècle*. Amsterdam / Antwerpen 1996.

Wennekes, Emile, *Het Paleis voor Volksvlijt (1864-1929). 'Edele uiting eener stoute gedachte'*. 's-Gravenhage 1999.

De Werkmansbode, 9de jrg., 1885, nr. 32, zaterdag 6 juni 1885.

Westerbeek, Margreet, *Willem Witsen en de beweging van tachtig*. Doctoraalscriptie Vakgroep moderne letterkunde, Instituut voor Neerlandistiek, Universiteit van Amsterdam, september 1982. .

Wiel, Rein van der en J. Karsen, *Eduard Karsen. Een droom en een scheidsgerecht*. Amsterdam 1986.

Wiel, Rein van der, *Ewijkshoeve, Tuin van tachtig*. Amsterdam 1988. .

Wiersma, J.A., *De naam van onze straat. Geschiedenis en verklaring van de straatnamen in Amsterdam*. Amsterdam 1978.

Winkels, Peter J.A. e.a., *Ten tijde van de Tachtigers. Rondom De Nieuwe Gids 1880-1895*. 's-Gravenhage 1985.

Wit, J.A. de, 'Tachtigers in de negentiger jaren van de vorige eeuw in Heerde (5)'. In: *Mededelingenblad van de Heerder Historische Vereniging*, nr. 16 (1980), p. 17-26.

—, 'Tachtigers in de negentiger jaren van de vorige eeuw in Heerde (6)'. In:

Mededelingenblad van de Heerder Historische Vereniging, nr. 18 (1980), p.14-23.

—, 'Tachtigers in de negentiger jaren van de vorige eeuw in Heerde (7) slot'. In:

Mededelingenblad van de Heerder Historische Vereniging, nr. 21 (1981), p.4-21.

Witsen, Willem, *Schilderijen, tekeningen, prenten, foto's, 1860-1923*. Bussum 2003.

Wood, Charles W., *Door Nederland*. Uit het Engelsch door C. Baarslag. Haarlem 1878.

Wölfel, Kurt und Jürgen Link, August von Platen. Werke Band I Lyrik, München 1982.

Woud, Auke van der, Een nieuwe wereld. Het ontstaan van het moderne Nederland. Amsterdam 2007.

—, Koninkrijk vol sloppen. Achterbuurten en vuil in de negentiende eeuw. Amsterdam 2010.

- Z -

Zaal, W. 'De Binnengedachten van Kloos'. In: *De Nieuwe Taalgids* 58 (1965), p. 1-10.

—, *Nooit van gehoord!* Amsterdam 1974.

—, *De verlakkers. Literaire vervalsingen en mystificaties.* Amsterdam 1991.

Zeeman, Michaël, 'Het laatste woord'. In: *Feit en Fictie. Tijdschrift voor de geschiedenis van de representatie* 4 (1998), nr. 1, (zomer), p. 8-12.